

Α.Τ.Ε.Ι...ΚΡΗΤΗΣ.....

ΣΧΟΛΗ ...ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ &..ΟΙΚΟΝΟΜΙΑΣ....

ΤΜΗΜΑ ...ΔΙΟΙΚΗΣΗΣ..ΕΠΙΧΕΙΡΗΣΕΩΝ.....

Τίτλος Εργασίας:

***Η Συντηρητικότητα των Λογιστικών
καταστάσεων***

Φοιτητής : ...ΤΣΕΡΟΣ..ΓΕΩΡΓΙΟΣ.....

Εισηγητής :...Δρ. ΚΑΡΑΜΠΙΝΗΣ..ΝΙΚΟΛΑΟΣ.....

Ιανουάριος 2015.....ΗΡΑΚΛΕΙΟ ΚΡΗΤΗΣ.....

Ευχαριστίες.....

Θα ήθελα να εκφράσω τις ευχαριστίες μου στον Καθηγητή και Δρ. Νικόλαο Καραμπίνη για την δυνατότητα που μου έδωσε να πραγματοποιήσω την πτυχιακή μου εργασία. Επίσης θα ήθελα να ευχαριστήσω εκ' βαθέων τους συναδέλφους μου για το πολύτιμο χρόνο που διέθεσαν για την περάτωση της παρούσας εργασίας.

Οι σημαντικές υποδείξεις και συμβουλές τους με κατεύθυναν σ' ένα σωστό τρόπο σκέψης πάνω απ' όλα και μου προσέφεραν σημαντικά εφόδια για την μετέπειτα ζωή μου. Θα ήθελα να ευχαριστήσω ακόμα, όλους του καθηγητές του Τεχνικού Εκπαιδευτικού Ιδρύματος Κρήτης για τις πολύτιμες γνώσεις που μου προσέφεραν όλα αυτά τα χρόνια.

Τέλος, θέλω να εκφράσω ένα τεράστιο ευχαριστώ στην οικογένεια μου, για την στήριξη και την εμπιστοσύνη που μου έδειξε όλα αυτά τα χρόνια των σπουδών μου. Πέραν όμως από την πολύτιμη αυτή στήριξη, μου έδωσαν όλα τα εφόδια ώστε να γίνω ένας σωστός Άνθρωπος και αυτό είναι κάτι που δεν μαθαίνεται, αλλά μεταδίδεται.

ΠΡΟΛΟΓΟΣ

Μία από τις σημαντικές αρχές της λογιστικής αλλά και πλέον αντικείμενο συζητήσεων και διαμάχης είναι η αρχή της συντηρητικότητας. Ο σκοπός της παρούσας μελέτης μας είναι να διερευνήσουμε την αρχή της συντηρητικότητας και την επίδραση που ασκεί στην ποιότητα των λογιστικών καταστάσεων.

Επιπλέον, αναλύεται η επίδραση των Διεθνών Προτύπων Αναφοράς (ΔΠΧΑ) στα επίπεδα της συντηρητικότητας και της σχετικότητας των λογιστικών μεγεθών.

Πίνακας Περιεχομένων

Περίληψη.....6

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή στη Λογιστική.....7

1.2 Οι κλάδοι της Λογιστικής.....9

1.3 Οι διακρίσεις της οικονομικής μονάδας.....10

1.4 Τα χαρακτηριστικά της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής και η
χρησιμότητά της.....11

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις.....14

2.2 Ο Έλεγχος των Οικονομικών Καταστάσεων.....19

2.3 Ελεγκτικά θέματα και αποκλίσεις που εντοπίζονται στην εφαρμογή της
Νομοθεσίας.....20

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 3

3.1 Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο	30
3.2 Γενικές Λογιστικές Αρχές των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων.....	31
3.3 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα.....	36
3.4 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στην Ελλάδα.....	37

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 4

4.1 Η αρχή της συντηρητικότητας- τύποι και μορφές.....	39
4.2 Λόγοι ύπαρξης της συντηρητικότητας.....	44
4.3 Εφαρμογή των ΔΠΧΑ και η επίδραση στη συντηρητικότητα.....	50

ΒΙΒΛΙΟΓΡΑΦΙΑ.....

Περίληψη

Το πρώτο κεφάλαιο προσεγγίζει τη Λογιστική ως επιστήμη, αναλύονται οι κλάδοι της Λογιστικής ποια είναι τα χαρακτηριστικά της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής και η χρησιμότητά της. Θα λέγαμε ότι στο πρώτο κεφάλαιο εισάγουμε τον αναγνώστη στη σφαίρα της Λογιστικής επιστήμης.

Στο δεύτερο κεφάλαιο περιγράφονται οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις, πως πραγματοποιείται ο έλεγχος των Οικονομικών καταστάσεων καθώς και κάποια ελεγκτικά θέματα και αποκλίσεις που εντοπίζονται με την εφαρμογή της Νομοθεσίας στις Χρηματοοικονομικές καταστάσεις.

Το τρίτο κεφάλαιο παρέχει ανάλυση του Ελληνικού Λογιστικού Σχεδίου, τις Γενικές Λογιστικές Αρχές των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων. Το εν λόγω κεφάλαιο παρέχει και μια σύντομη ανάλυση των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων (ΔΛΠ) καθώς και μια σύντομη ανασκόπηση της εφαρμογής των ΔΛΠ στην Ελλάδα.

Στο τελευταίο κεφάλαιο της παρούσας μελέτης αναλύουμε εκτενέστερα την Αρχή της Συντηρητικότητας τους τύπους και τις μορφές της εν λόγω λογιστικής αρχής. τύποι και μορφές. Στη συνέχεια του κεφαλαίου εξηγούμε τους λόγους για τους οποίους πρέπει να εφαρμόζεται η εν λόγω αρχή και πως επιδρά η εφαρμογή των ΔΠΧΑ στην αρχή της συντηρητικότητας.

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 1

1.1 Εισαγωγή στη Λογιστική

Αρχικά κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε στην έννοια, το περιεχόμενο και τον σκοπό της Λογιστικής Επιστήμης. **Λογιστική επιστήμη** είναι ο κλάδος ο οποίος ασχολείται με τις σχέσεις που δημιουργούνται μεταξύ των οικονομικών μονάδων και τις συνέπειες των σχέσεων αυτών, τόσο στο εσωτερικό όσο και στο εξωτερικό περιβάλλον των οικονομικών αυτών μονάδων. Στη συνέχεια της εργασίας μας θα αναφερθούμε στην έννοια της οικονομικής μονάδας και πιο συγκεκριμένα στην έννοια της λογιστικής μονάδας. Επίσης θα εξετάσουμε τον τρόπο απεικόνισης και ανάλυσης των συνεπειών των παραπάνω σχέσεων.

(Γκίκας, 2008)

Σκοπός της Λογιστικής είναι η παροχή ποσοτικοποιημένων πληροφοριών για τους οικονομικούς οργανισμούς στους χρήστες για τη λήψη ορθολογικών αποφάσεων. Οι λογιστικές πληροφορίες είναι πολύ χρήσιμες για την αποτελεσματική λειτουργία της κοινωνίας, διότι παρέχουν τη δυνατότητα στους χρήστες των λογιστικών πληροφοριών να λαμβάνουν τις σχετικές αποφάσεις. Οι χρήστες των λογιστικών πληροφοριών ή αλλιώς οι ομάδες των ανθρώπων που ενδιαφέρονται για την καθημερινή λειτουργία των οικονομικών οργανισμών είναι οικονομολόγοι,

επενδυτές, τράπεζες, δημόσιες υπηρεσίες, επιχειρηματικά στελέχη κ.λπ. Οι εν λόγω ομάδες χρησιμοποιούν τις λογιστικές πληροφορίες για να ενημερωθούν και να εκτιμήσουν τις συνθήκες κάτω από τις οποίες λειτουργεί και αναπτύσσεται ο οικονομικός οργανισμός προκειμένου να λάβουν και τις αντίστοιχες αποφάσεις, όπως έχουμε προαναφέρει, αλλά και για να προβλέψουν τις μελλοντικές οικονομικές εξελίξεις.

(Μπάλας & Χέβας, 2008)

Αξίζει να αναφέρουμε ότι, συνήθως, οι εν λόγω ομάδες/ χρήστες λογιστικών πληροφοριών έχουν διαφορετικές ανάγκες για λογιστική πληροφόρηση. Για παράδειγμα, τα διευθυντικά στελέχη, που είναι εσωτερικοί χρήστες, χρησιμοποιούν τις λογιστικές πληροφορίες για να σχεδιάσουν τις στρατηγικές επιλογές της επιχείρησης. Ενώ, οι δανειστές, που είναι εξωτερικοί χρήστες, χρησιμοποιούν τις λογιστικές πληροφορίες για να αποφασίσουν αν πρέπει να χορηγήσουν δάνειο στις επιχειρήσεις

(Γκίκας, 2008)

Πριν περάσουμε στην εξέταση των παραπάνω εννοιών, θα πρέπει να επισημάνουμε ότι στην παρακάτω ανάλυσή μας δεν θα μελετήσουμε την επιστήμη της Λογιστικής αλλά θα επικεντρωθούμε στην Χρηματοοικονομική Λογιστική, που αποτελεί έναν από τους κλάδους της Λογιστικής και αποτελεί θεμέλιο για να γνωρίσουμε και τους υπόλοιπους κλάδους της Λογιστικής.

Αναφέραμε τον όρο οικονομική μονάδα αλλά δεν αναφέραμε τον ορισμό της οικονομικής μονάδας και τις μορφές που δύναται να πάρει μια οικονομική μονάδα. Οικονομική μονάδα, λοιπόν, νοείται ο οργανωμένος και συστηματικός συνδυασμός των συντελεστών παραγωγής για την επίτευξη συγκεκριμένων, αντικειμενικών σκοπών. Από το σύνολο των οικονομικών μονάδων η Λογιστική ασχολείται με

εκείνες οι οποίες αποσκοπούν στην παραγωγή υλικών αγαθών ή την παροχή υπηρεσιών. Οι εν λόγω οικονομικές μονάδες χαρακτηρίζονται ως παραγωγικές, σε αντίθεση με τις υπόλοιπες, οι οποίες χαρακτηρίζονται ως καταναλωτικές.

Μια άλλη διάκριση των οικονομικών μονάδων είναι σε:

- ✓ Κερδοσκοπικές και
- ✓ Σε μη κερδοσκοπικές μονάδες.

Αναφορικά με το διαχωρισμό που υπάρχει μεταξύ της οικονομικής μονάδας και λογιστικής μονάδας θα λέγαμε ότι η έννοια της λογιστικής μονάδας στηρίζεται στη βασική λογιστική αρχή της Λογιστικής Μονάδας (ή Λογιστικής Οντότητας), η οποία ορίζει ως λογιστική μονάδα την οικονομική μονάδα, η οποία έχει αυτοτελές σύστημα λογιστικών βιβλίων καθώς και δική της νομική μορφή ήτοι πρόκειται για ένα νομικό πρόσωπο με απαιτήσεις και υποχρεώσεις οι οποίες διαφέρουν από τις απαιτήσεις και υποχρεώσεις του επιχειρηματία.

(Μπάλας & Χέβας, 2008)

1.2 Οι κλάδοι της Λογιστικής.

Στην παρούσα εργασία θα μελετήσουμε την Χρηματοοικονομική Λογιστική, η οποία τηρείται από την οικονομική μονάδα προκειμένου να παρέχει πληροφορίες για την οικονομική πορεία της επιχείρησης τόσο στο εσωτερικό και εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Πάραυτα έχουν ανακύψει και κάποιες άλλες ανάγκες οι οποίες οδήγησαν την Λογιστική να εξειδικευτεί και σε άλλους τομείς τους οποίους θα

πραγματοποιήσουμε μια απλή αναφορά διότι δεν αποτελούν αντικείμενο της παρούσας μελέτης μας. Οι βασικότεροι κλάδοι είναι οι εξής:

- Διοικητική Λογιστική
- Κοστολόγηση
- Διεθνής Λογιστική
- Κυβερνητική Λογιστική
- Ελεγκτική λογιστική
- Φορολογική Λογιστική.

(Μπάλας & Χέβας, 2008)

1.3 Οι διακρίσεις των οικονομικών μονάδων.

Φυσικά δεν θα πρέπει να παραλείψουμε τις διάφορες διακρίσεις των οικονομικών μονάδων. Είναι ευνόητο ότι διακρίνουμε τις οικονομικές μονάδες σε διάφορες κατηγορίες για να εξασφαλίσουμε και να πετύχουμε την καλύτερη και πληρέστερη πληροφόρηση τόσο στο εξωτερικό περιβάλλον όσο και στο εσωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης. Έτσι διακρίνουμε τις Οικονομικές Μονάδες:

a. Με κριτήριο *την προέλευση του φορέα της Οικονομικής Μονάδας* σε:

- Ιδιωτικές
- Δημόσιες

- Μικτές

b. Με κριτήριο τον κύκλο εργασιών της σε:

- Μικρές
- Μεσαίες
- Μεγάλες

c. Με κριτήριο το αντικείμενο δράσης της Οικονομικής Μονάδας σε :

- Εμπορικές
- Βιομηχανικές
- Ασφαλιστικές
- Τραπεζικές
- Ναυτιλιακές κλπ

d. Με κριτήριο τη νομική της μορφή σε :

- Ατομικές Επιχειρήσεις
- Ομόρρυθμες Εταιρείες
- Ετερόρρυθμες Εταιρείες
- Ανώνυμες Εταιρείες
- Ανώνυμες Ναυτιλιακές Εταιρείες
- Εταιρείες Περιορισμένης Ευθύνης
- Συνεταιρισμούς
- Συμπλοιοκτησία

(Μπάλας & Χέβας, 2008)

1.4 Τα χαρακτηριστικά της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής και η χρησιμότητά της

Τα βασικότερα χαρακτηριστικά της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής τα οποία ο μελετητής των χρηματοοικονομικών καταστάσεων πρέπει να έχει υπόψη του για να καταλήξει σε ορθά συμπεράσματα είναι τα εξής:

- ✓ Τηρείται από τις επιχειρήσεις έχοντας ως αντικειμενικό σκοπό την παροχή πληροφοριών κυρίως σε πρόσωπα που βρίσκονται στο εξωτερικό περιβάλλον της οικονομικής μονάδας,
- ✓ Η εφαρμογή της εξαρτάται από νομοθετικές ρυθμίσεις

Οι διαδικασίες τήρησής της εξαρτώνται από λογιστικούς κανόνες (λογιστικές αρχές). Με άλλα λόγια ο τρόπος με τον οποίο συγκεντρώνονται, καταχωρούνται, αναλύονται, παρουσιάζονται, τα λογιστικά γεγονότα βασίζονται σε αναλυτικές μεθόδους και διαδικασίες καθώς και σε ένα σύνολο βασικών λογιστικών αρχών. Παρακάτω παρουσιάζουμε τις βασικές λογιστικές αρχές και εστιάζουμε την προσοχή μας στην αρχή της συντηρητικότητας.

(Γκίκας, 2008)

Όπως έχουμε αναφέρει, η χρηματοοικονομική λογιστική αποτελεί μια απαραίτητη πηγή πληροφοριών, τόσο για τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας, όσο και για τρίτα πρόσωπα (τα οποία δεν έχουν άμεση πρόσβαση στο εσωτερικό περιβάλλον της οικονομικής μονάδας). Έτσι μπορούμε να συνοψίσουμε τους λόγους τους οποίους η

τήρηση της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής είναι **απαραίτητη για τη διοίκηση της οικονομικής μονάδας.**

- a) Συντελεί στην ορθότερη οργάνωση της οικονομικής μονάδας,
- b) Συντελεί στον προγραμματισμό δράσεως της οικονομικής μονάδας,
- c) Συντελεί στην εύρυθμη λειτουργία της οικονομικής μονάδας,
- d) Συντελεί στον έλεγχο της διαχείρισής της.

Ωστόσο, η τήρηση της Χρηματοοικονομικής Λογιστικής είναι εξίσου σημαντική, ίσως και περισσότερο, **για τα τρίτα πρόσωπα που ενδιαφέρονται για την οικονομική** μονάδα και αυτό γιατί τους παρέχει πληροφορίες για τη λήψη αποφάσεων που σχετίζονται με:

- a) Την επένδυση κεφαλαίων στην οικονομική μονάδα,
- b) Την πραγματοποίηση συνεργασίας με την οικονομική μονάδα,
- c) Την παροχή δανεισμού προς την οικονομική μονάδα.

Όμως, πρέπει να επισημάνουμε ότι οι λογιστικές πληροφορίες για να είναι χρήσιμες στις διαφορετικές ομάδες χρηστών πρέπει να διέπονται από τα εξής χαρακτηριστικά:

- a) Να έχουν δεδομένα ποιοτικά χαρακτηριστικά,
- b) Να είναι ποσοτικοποιημένες, κυρίως σε χρηματοοικονομικούς όρους,
- c) Να έχουν παραχθεί βάσει γενικά παραδεκτών λογιστικών αρχών,
- d) Να συμβάλλουν στη διοίκηση της οικονομικής μονάδας και στη διαδικασία λήψης αποφάσεων του οικονομικού οργανισμού,
- e) Να δημοσιοποιούνται με τη μορφή λογιστικών καταστάσεων.

(Γκίκας, 2008)

ΚΕΦΑΛΑΙΟ 2

2.1 Οι Χρηματοοικονομικές Καταστάσεις

Οι επιχειρήσεις εφαρμόζουν την χρηματοοικονομική λογιστική με στόχο την ενημέρωση, κυρίως, των τρίτων προσώπων που ενδιαφέρονται για την οικονομική πορεία της επιχείρησης.

Έτσι, η επιχείρηση ενημερώνει, πληροφορεί τις διάφορες ομάδες ενδιαφερομένων καταρτίζοντας και δημοσιεύοντας έναν αριθμό καταστάσεων. Οι εν λόγω καταστάσεις είναι οι *χρηματοοικονομικές καταστάσεις*. Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις αποτελούν και το τελικό προϊόν της χρηματοοικονομικής λογιστικής. Όπως είναι φανερό, το εξωτερικό περιβάλλον της επιχείρησης μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αποκτά πρόσβαση σε όλες τις απαραίτητες πληροφορίες της επιχείρησης.

Αναλυτικότερα, σύμφωνα με το πρότυπο των Διεθνών Λογιστικών Προτύπων, οι οικονομικές καταστάσεις είναι μία δομημένη οικονομική παρουσίαση της οικονομικής θέσης μιας επιχείρησης και των συναλλαγών που έχουν αναληφθεί από αυτή. Η επιδίωξη των οικονομικών καταστάσεων είναι να παρέχουν πληροφορίες οι οποίες είναι σχετικές με την οικονομική θέση, την απόδοση και τις ταμιακές ροές της επιχείρησης, που είναι χρήσιμες σε μια ευρεία ομάδα χρηστών προκειμένου με την αξιοποίησή τους να λαμβάνουν οικονομικές αποφάσεις. Οι οικονομικές καταστάσεις

δείχνουν επίσης τα αποτελέσματα της διαχείρισης των οικονομικών πόρων που έχουν διατεθεί στη Διοίκηση.

(Λαζαρίδης, Παπαδόπουλος 2002)

Προκειμένου να επιτευχθεί ο σκοπός αυτός, οι οικονομικές καταστάσεις πρέπει να παρέχουν πληροφορίες σχετικές με τα ακόλουθα στοιχεία μιας επιχείρησης:

(α) τα περιουσιακά στοιχεία,

(β) τις υποχρεώσεις,

(γ) τα ίδια κεφάλαια,

(δ) τα έσοδα και τα έξοδα, συμπεριλαμβανομένων των κερδών και ζημιών και,

(ε) τις ταμιακές ροές.

Επιπροσθέτως, Η παρουσίαση και δημοσίευση των καταστάσεων στο ευρύ κοινό απαιτεί την ύπαρξη συγκεκριμένων χαρακτηριστικών, έτσι ώστε ο τρίτος ενδιαφερόμενος να αντλεί πλήρη και αντικειμενική πληροφόρηση. Επομένως, θα πρέπει οι λογιστικές πληροφορίες να παρέχονται έγκαιρα στους χρήστες και θα πρέπει να είναι σχετικές για λήψη επενδυτικών ή άλλων αποφάσεων. Επίσης θα πρέπει οι λογιστικές πληροφορίες να είναι αντικειμενικές και έγκυρες

Τίθεται όμως το ερώτημα που βρίσκονται οι εν λόγω λογιστικές πληροφορίες σε ποιες χρηματοοικονομικές καταστάσεις; Οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις που τηρούνται σε κάθε οικονομική μονάδα είναι οι εξής:

- ❖ Ο Ισολογισμός,
- ❖ Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης,
- ❖ Ο Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων
- ❖ Το προσάρτημα
- ❖ Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών

(Λαζαρίδης, Παπαδόπουλος 2002)

Ο Ισολογισμός είναι μια από τις κυριότερες χρηματοοικονομικές καταστάσεις της επιχείρησης, η οποία δείχνει συνοπτικά τα περιουσιακά στοιχεία που έχει στην κατοχή της η επιχείρηση και τις πηγές από τις οποίες άντλησε τα κεφάλαια που χρησιμοποιήθηκαν για την απόκτηση των εν λόγω περιουσιακών στοιχείων, στο τέλος ενός ημερολογιακού έτους. Ο Ισολογισμός ονομάζεται επίσης και έκθεση της χρηματοοικονομικής κατάστασης της επιχείρησης. Συνοπτικά αναφέρουμε ότι ο ισολογισμός μπορεί να παρουσιαστεί με οριζόντια διάταξη ή με τη μορφή της κάθετης διάταξης.

Η Κατάσταση Αποτελεσμάτων Χρήσης εμφανίζει τα έσοδα και έξοδα τα οποία πραγματοποίησε η επιχείρηση κατά τη διάρκεια μιας περιόδου. Συνεπώς, η εν λόγω κατάσταση, παρουσιάζει το αποτέλεσμα(κέρδος ή ζημία), που προέκυψε από τις επιχειρηματικές δραστηριότητες της επιχείρησης που πραγματοποιήθηκαν στη διάρκεια της συγκεκριμένης περιόδου.

Ο Πίνακας Διάθεσης Αποτελεσμάτων εμφανίζει τον τρόπο με τον οποίο προσδιορίζονται τα προς διάθεση κέρδη και τον τρόπο διάθεσης των εν λόγω κερδών για διανομή μερισμάτων, σχηματισμό αποθεματικών κ.λπ.

Το Προσάρτημα περιλαμβάνει συμπληρωματικά στοιχεία του ισολογισμού και των αποτελεσμάτων χρήσης , επεξηγηματικές σημειώσεις και πληροφορίες, οι οποίες κρίνονται αναγκαίες για την περαιτέρω συμπλήρωση των λογιστικών πληροφοριών.

Η Κατάσταση Ταμειακών Ροών είναι η κατάσταση στην οποία εμφανίζονται οι ταμειακές ροές (εισπράξεις) και οι ταμειακές εκροές(πληρωμές), της επιχείρησης για την πραγματοποίηση των λειτουργικών, επενδυτικών και χρηματοδοτικών δραστηριοτήτων της κατά τη διάρκεια της περιόδου.

(Λαζαρίδης, Παπαδόπουλος 2002)

Σε αυτό το σημείο αξίζει να σημειώσουμε ότι η Χρηματοοικονομική Λογιστική παρέχει λογιστικές πληροφορίες και για την κατάρτιση και άλλων καταστάσεων όπως για παράδειγμα:

- ✓ Φορολογικές δηλώσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται από τις φορολογικές αρχές για τον υπολογισμό του φόρου εισοδήματος της επιχείρησης,
- ✓ Ειδικές Εκθέσεις, οι οποίες χρησιμοποιούνται από την κυβέρνηση και τους ρυθμιστικούς φορείς.

Κατά τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, πέρα από τις οικονομικές καταστάσεις, οι επιχειρήσεις προτρέπονται να παρουσιάζουν, μια χρηματοοικονομική επισκόπηση από τη διοίκησή τους, που να περιγράφει και να επεξηγεί τα κύρια χαρακτηριστικά της χρηματοοικονομικής απόδοσης και της οικονομικής θέσης της επιχείρησης, καθώς και τις κύριες αβεβαιότητες που αντιμετωπίζει. Η έκθεση αυτή μπορεί να περιλαμβάνει μια επισκόπηση:

- (α) Των κύριων παραγόντων και επιδράσεων που προσδιορίζουν την απόδοση της επιχείρησης, συμπεριλαμβανομένων των μεταβολών στο περιβάλλον, στο οποίο αυτή δραστηριοποιείται, της ανταπόκρισης της επιχείρησης σε αυτές τις μεταβολές και την επίδρασή τους, καθώς και της πολιτικής της επιχείρησης για επενδύσεις προς διατήρηση και ενίσχυση της απόδοσης, συμπεριλαμβανομένης της πολιτικής της για τα μερίσματα.
- (β) Των πηγών κεφαλαιοδότησης της επιχείρησης και των πολιτικών κεφαλαιακής διάρθρωσης και διαχείρισης των κινδύνων της.
- (γ) Της δυναμικής και των πόρων της επιχείρησης, η αξία των οποίων δεν αντανακλάται στον ισολογισμό, σύμφωνα με τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα. Πολλές επιχειρήσεις παρουσιάζουν, πέραν από τις οικονομικές καταστάσεις, πρόσθετες καταστάσεις, όπως περιβαλλοντολογικές εκθέσεις και καταστάσεις προστιθέμενης

αξίας, ειδικώς σε κλάδους όπου οι περιβαλλοντικοί παράγοντες είναι σημαντικοί και όπου οι εργαζόμενοι θεωρούνται ότι είναι μια σημαντική ομάδα χρηστών. Οι επιχειρήσεις προτρέπονται να παρουσιάζουν τέτοιες πρόσθετες καταστάσεις, αν η διοίκηση πιστεύει ότι θα βοηθήσουν τους χρήστες να πάρουν οικονομικές αποφάσεις. (International Federation of Accountants, Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements, 2004)

Μελετώντας την οπτική γωνία του αναγνώστη των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να αναφέρουμε ότι ο ενδιαφερόμενος για την οικονομική πορεία της επιχείρησης θα πρέπει να έχει βασικές γνώσεις λογιστικής, ώστε να αντιλαμβάνεται το περιεχόμενο των οικονομικών καταστάσεων. Μάλιστα θα πρέπει ο συγκεκριμένος αναγνώστης να δύναται να αντιληφθεί το περιεχόμενο των σημειώσεων της εταιρείας στον Ισολογισμό, καθώς και των παρατηρήσεων των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών. Ειδικά οι παρατηρήσεις των Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών είναι κρίσιμες, καθώς αναφέρουν αποκλίσεις της εταιρείας από τις αρχές σύνταξης των οικονομικών καταστάσεων και οι τελευταίες θα πρέπει να αναμορφωθούν με τις παρατηρήσεις αυτές, ώστε να είναι σύμφωνες με την ισχύουσα νομοθεσία.

(Σακέλλης, 2004)

Πριν μελετήσουμε τις βασικές αρχές που διέπουν τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις και επικεντρωθούμε στην αρχή της συντηρητικότητας κρίνουμε σκόπιμο να αναφερθούμε στο παρόν κεφάλαιο ποιο είναι το αντικείμενο του ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων καθώς και στις αποκλίσεις που εντοπίζονται κατά την εφαρμογή της νομοθεσίας.

2.2 Ο Έλεγχος των Οικονομικών Καταστάσεων

Τόσο ο Κ.Ν. 2190/1920, όσο και τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα και οι αρχές Εταιρικής Διακυβέρνησης αναγνωρίζουν ότι την ευθύνη κατάρτισης και παρουσίασης των οικονομικών καταστάσεων μιας επιχείρησης φέρει το Διοικητικό Συμβούλιο ή/και κάποιο άλλο όργανο της διοίκησής της.

Το αντικείμενο ενός ελέγχου των οικονομικών καταστάσεων είναι η έκφραση γνώμης του ελεγκτή για το αν οι οικονομικές καταστάσεις έχουν συνταχθεί, από όλα τα ουσιώδη θέματα, με βάση ένα πλαίσιο αναφοράς για την κατάρτιση οικονομικών καταστάσεων. Παρά το γεγονός ότι η γνώμη του ελεγκτή ενισχύει την αξιοπιστία των οικονομικών καταστάσεων, ο χρήστης τους δεν πρέπει να υποθέσει ότι η ελεγκτική γνώμη είναι μια επιβεβαίωση και της μελλοντικής βιωσιμότητας της εταιρείας, ή της αποτελεσματικότητας και αποδοτικότητας με τις οποίες έχουν αντιμετωπισθεί οι υποθέσεις της εταιρείας από την διοίκησή της.

Σύμφωνα με τα Διεθνή Ελεγκτικά Πρότυπα, ο έλεγχος των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να είναι σχεδιασμένος έτσι ώστε να παρέχει λογικές επιβεβαιώσεις ότι οι οικονομικές καταστάσεις λαμβανόμενες ως σύνολο είναι ελεύθερες από «ουσιώδη» λάθη.

Η έννοια του «ουσιώδους λάθους» είναι ένα κρίσιμο όριο το οποίο χρησιμοποιούν οι ελεγκτές των οικονομικών καταστάσεων και πρέπει οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων να αντιλαμβάνονται την έννοια και τη χρήση του.

Γεννάται όμως το ερώτημα πότε μια πληροφορία θεωρείται «ουσιώδης»; Η πληροφορία λοιπόν θεωρείται «ουσιώδης» όταν η παράλειψή της ή η λανθασμένη διατύπωσή της μπορεί να επηρεάσει τις οικονομικές αποφάσεις των χρηστών οι οποίες, λαμβάνονται με βάση τις οικονομικές καταστάσεις.

Από την άλλη, λογική επιβεβαίωση είναι εκείνη η βασική ελεγκτική αρχή με την οποία ο ελεγκτής συγκεντρώνει εκείνες τις ελεγκτικές αποδείξεις οι οποίες είναι απαραίτητες για να σχηματίσει γνώμη.

Οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει τέλος να γνωρίζουν ότι ο ελεγκτής δεν μπορεί να παράσχει απόλυτη επιβεβαίωση διότι υπάρχουν ενδογενείς περιορισμοί σε έναν έλεγχο, οι οποίοι επιδρούν στην ικανότητά του να εντοπίσει ουσιώδη λάθη. Οι περιορισμοί αυτοί είναι αποτέλεσμα παραγόντων όπως:

- (α) η χρήση δειγματοληψίας στον έλεγχό του,
- (β) ενδογενείς περιορισμοί του εσωτερικού ελέγχου (π.χ. η πιθανότητα να υπάρχουν υπερβάσεις της διοίκησης, ή ακόμα και απάτη),
- (γ) το γεγονός ότι οι περισσότερες ελεγκτικές αποδείξεις είναι “πειστικές” και όχι “συμπερασματικές”.

(Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Οδηγός Πιστοποιητικών Ελέγχου)

2.3 Ελεγκτικά θέματα και αποκλίσεις που εντοπίζονται στην εφαρμογή της Νομοθεσίας.

Θα μπορούσαμε να ομαδοποιήσουμε τις κυριότερες παρατηρήσεις που αναφέρονται συχνά σε πιστοποιητικά ελέγχου ως εξής:

1) Μέθοδος Απογραφής

Η αλλαγή μεθόδου απογραφής θεωρείται ότι είναι παρέκκλιση από τη θεμελιώδη προϋπόθεση της πάγιας εφαρμογής των ίδιων λογιστικών αρχών και μεθόδων. Επί παραδείγματι, αν έχει αλλάξει η μέθοδος αποτίμησης των αποθεμάτων (από FIFO σε μέση τιμή, ή αν η απόσβεση των παγίων περιουσιακών στοιχείων μεταβλήθηκε από τη μέθοδο της σταθερής στη φθίνουσα), αυτό θεωρείται ότι είναι μια αλλαγή της μεθόδου απογραφής. Η μεταβολή της μεθόδου απογραφής από τη μια χρήση στην άλλη μπορεί να επηρεάσει το κόστος της χρήσης και να αυξήσει ή να μειώσει τα αποτελέσματα, χωρίς η αλλαγή αυτή να προέρχεται από την δραστηριότητα της επιχείρησης, και για το λόγο αυτό οι χρήστες των οικονομικών καταστάσεων πρέπει να λαμβάνουν γνώση των αλλαγών αυτών.

2) Αλλαγή Συντελεστών Απόσβεσης

Η αλλαγή των συντελεστών απόσβεσης δεν θεωρείται ότι είναι μια αλλαγή της μεθόδου απογραφής αλλά ότι μεταβάλλει την εκτίμηση που έχει σχηματίσει η διοίκηση της εταιρείας για τη διάρκεια της ωφέλιμης ζωής ενός παγίου. Αν η εταιρεία εκτιμήσει ότι τα πάγια στοιχεία της πρέπει να αποσβένονται πιο γρήγορα, αυτό θα έχει ως συνέπεια την αύξηση του κόστους και τη μείωση των καθαρών κερδών. Βέβαια στην Ελληνική πραγματικότητα, η αλλαγή των συντελεστών απόσβεσης συνήθως προκύπτει από μία με βάση νόμου απόφαση, και όχι ως επιλογή της διοίκησης. Έτσι πρόσφατα, με το Π.Δ. 299/2003, δόθηκε στις επιχειρήσεις η δυνατότητα να επιλέξουν από ένα εύρος συντελεστών απόσβεσης, αυτόν που αρμόζει περισσότερο στη δραστηριότητα και τη φύση των παγίων της επιχείρησης. Στις

περιπτώσεις αυτές, η εταιρεία αναφέρει σε σημείωσή της το ύψος της επίδρασης της αλλαγής αυτής στις οικονομικές καταστάσεις.

3) Αναπροσαρμογή Αξίας Ακινήτων

Η αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων η οποία γίνεται κάθε τέσσερα χρόνια με βάση το νόμο 2065/1992 δεν θεωρείται ότι είναι αλλαγή μεθόδου απογραφής, καθώς αποσκοπεί στη διόρθωση της υποτιμημένης αξίας με την οποία εμφανίζονται τα ακίνητα. Η αναπροσαρμογή της αξίας των ακινήτων συνήθως έχει ως αποτέλεσμα την αύξηση της αξίας με την οποία εμφανίζονται τα πάγια (γήπεδα – οικόπεδα) στον ισολογισμό από χρήση σε χρήση, χωρίς όμως να έχει γίνει απόκτηση νέων παγίων.

Αντίστοιχα, υπάρχει μια μεταβολή στην αξία των ιδίων κεφαλαίων, ίση με την υπεραξία της αναπροσαρμογής των ακινήτων, η οποία δεν εμφανίζεται στην κατάσταση αποτελεσμάτων και στον πίνακα διάθεσης.

Παρά το γεγονός ότι δεν είναι αλλαγή μεθόδου απογραφής, στο πιστοποιητικό του ορκωτού ελεγκτή ή σε σημείωση της εταιρείας πρέπει να αναφέρεται η αλλαγή που έχει επέλθει στην αξία κτήσης, στο αναπόσβεστο υπόλοιπο και στις αποσβέσεις της τρέχουσας χρήσης.

Με τον πρόσφατο νόμο 3229/2004 (ο οποίος συνέχισε το σκεπτικό του προηγούμενου άρθρου 28 Ν.3091/2002) επιτρέπεται η αναπροσαρμογή στην εύλογη αξία τους, της αξίας των ακινήτων, ετησίως αρχόμενη από τους ισολογισμούς της 31.12.2003. Η εύλογή τους αξία θα λαμβάνεται αυτή που προσδιορίζεται από επαγγελματίες εκτιμητές και απεικονίζει την πραγματική αξία του ακινήτου. Η αναπροσαρμογή αυτή

της αξίας των ακινήτων δεν αποτελεί αλλαγή μεθόδου απογραφής, καθώς προβλέπεται από ειδικό νόμο και είναι προαιρετική, ούτε παρέκκλιση από τις

διατάξεις του άρθρου 43 του Κ.Ν.2190/1920 (όπου προβλέπεται αναπροσαρμογή με βάση ειδικό νόμο).

Παρόλα αυτά η εταιρεία πρέπει να διατυπώνει σημείωση και να επισημαίνει τις μεταβολές που επήλθαν στα διάφορα κονδύλια των οικονομικών καταστάσεων, ενώ και ο ελεγκτής παραθέτει στο πιστοποιητικό του σημείωση για τις μεταβολές που επέρχονται λόγω αυτής της μεταβολής.

4) Εσφαλμένη Εφαρμογή Μεθόδου Απογραφής

Στην περίπτωση κατά την οποία στην προηγούμενη χρήση έγινε λανθασμένη εφαρμογή μεθόδου απογραφής, ενώ στην τρέχουσα έγινε ορθή εφαρμογή, τότε θα πρέπει να γίνεται γνωστοποίηση των ποσών με τα οποία θα είχαν επηρεαστεί τα αποτελέσματα είτε θετικά είτε αρνητικά και στις δύο χρήσεις, αν η εφαρμογή της μεθόδου απογραφής γινόταν ορθά και στις δύο αυτές χρήσεις, έτσι ώστε ο αναγνώστης να μπορεί να λάβει γνώση του ύψους της διόρθωσης των κονδυλίων και να απομονώσει τις μεταβολές αυτές από τις μεταβολές που προήλθαν από τις συναλλακτικές δραστηριότητες.

Στην περίπτωση όπου στην τρέχουσα χρήση η εφαρμογή της μεθόδου απογραφής δεν είναι ορθή, σε αντίθεση με την προηγούμενη χρήση, τότε θα πρέπει να γίνει αναφορά του ποσού κατά το οποίο επηρεάζονται τα αποτελέσματα και τα συγκεκριμένα κονδύλια του ισολογισμού της ελεγχόμενης χρήσης.

5) Φορολογικός Έλεγχος

Στην πλειονότητα των εταιρειών δεν έχει διενεργηθεί φορολογικός έλεγχος για την χρήση στην οποία παρέχεται το πιστοποιητικό έλεγχου. Σε αυτές τις περιπτώσεις γνωστοποιείται ότι η εταιρεία δεν έχει ελεγχθεί για τις συγκεκριμένες χρήσεις και ως εκ τούτου οι φορολογικές της υποχρεώσεις δεν έχουν καταστεί οριστικές. Για το λόγο

αυτό ο αναγνώστης των λογιστικών καταστάσεων θα πρέπει να λαμβάνει υπόψη του ότι στο μέλλον είναι πολύ πιθανό να προκύψουν επιβαρύνσεις οι οποίες θα επηρεάσουν τη δυνατότητα για διανομή κερδών.

Στην άλλη περίπτωση όπου στη διάρκεια της χρήσης έχει διενεργηθεί φορολογικός έλεγχος ο οποίος αφορούσε προηγούμενες χρήσεις, γνωστοποιείται το ποσό διαφοράς φόρου εισοδήματος το οποίο επιβαρύνει τη λογιστική καθαρή θέση της εταιρείας, καθώς και το ποσό των προστίμων και προσαυξήσεων το οποίο έχει επιβαρύνει τα έκτακτα αποτελέσματα προηγούμενων χρήσεων, στο πίνακα αποτελεσμάτων χρήσεως της εταιρείας.

6) Προβλέψεις για Όλους τους Κινδύνους

Σύμφωνα με επιμέρους διατάξεις των άρθρων 42ε και 43 του Κ.Ν.2190/1920, οι οικονομικές καταστάσεις της εταιρείας πρέπει να εμφανίζουν με απόλυτη σαφήνεια την πραγματική εικόνα της περιουσιακής διάρθρωσης, της χρηματοοικονομικής θέσης και των αποτελεσμάτων χρήσης της εταιρείας. Για το λόγο αυτό πρέπει στις περιπτώσεις που ο ελεγκτής της εταιρείας διαπιστώνει ότι δεν έχουν ληφθεί οι απαραίτητες προβλέψεις να κάνει ειδική νύξη στο πιστοποιητικό του. Οι προβλέψεις μπορούν αφορούν έξι σημαντικές κατηγορίες:

- i. Προβλέψεις για αποζημίωση προσωπικού λόγω συνταξιοδότησης
- ii. Προβλέψεις για υποτιμήσεις ενσώματων περιουσιακών στοιχείων
- iii. Προβλέψεις για επισφαλείς απαιτήσεις
- iv. Προβλέψεις για κινδύνους και έξοδα
- v. Προβλέψεις για συναλλαγματικές διαφορές προκύπτουσες κατά την αποτίμηση απαιτήσεων υποχρεώσεων σε ξένο νόμισμα
- vi. Σχηματισμός υπερπροβλέψεων

7) Συνέχιση της Δραστηριότητας της Εταιρείας

Ο Κ.Ν.2190/1920 (άρθρα 47 και 48) λαμβάνει ιδιαίτερη μέριμνα όταν τα ίδια κεφάλαια της εταιρείας μειωθούν κάτω από ένα συγκεκριμένο ποσοστό επί του μετοχικού κεφαλαίου. Η ουσία της διάταξης αυτής είναι ιδιαίτερα σημαντική, καθώς με τις διατάξεις αυτές του Κ.Ν.2190/1920 προστατεύονται ιδιαίτερα οι μέτοχοι, αλλά και οι τρίτοι, είτε αυτοί είναι προσωπικό της επιχείρησης είτε προμηθευτές και οποιοιδήποτε άλλοι.

Και στις δύο πάντως περιπτώσεις που αναφέρονται στη συνέχεια, το ποσοστό υπολογισμού λαμβάνεται αφού ληφθούν όλες οι σημειώσεις της εταιρείας στον ισολογισμό και οι παρατηρήσεις του ελεγκτή στο πιστοποιητικό του, και γίνουν οι αναγκαίες αναμορφώσεις των κονδυλίων και της καθαρής λογιστικής θέσης.

8) Απόσβεση Ζημιών Αποτίμησης Συμμετοχών

Με φορολογική διάταξη (άρθρο 37, Ν.2874/2000), η ζημιά από αποτίμηση μετοχών εισηγμένων στο χρηματιστήριο ή η ζημιά από πώληση αυτών επιτρέπεται να καταχωρηθεί στα έξοδα πολυετούς απόσβεσης και να εκπέσει ισόποσα σε πέντε χρήσεις. Με το τρόπο αυτό, δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις, μια ζημιά η οποία αφορά την τρέχουσα χρήση, να την μετακυλήσουν σε επόμενες, βελτιώνοντας έτσι τα αποτελέσματα της τρέχουσας χρήσης και επιβαρύνοντας ισόποσα τα αποτελέσματα των μελλοντικών χρήσεων.

Ο χειρισμός αυτός, παρά το ότι επιτρέπεται σύμφωνα με την ανωτέρω διάταξη, εντούτοις είναι αντίθετος με τις βασικές λογιστικές αρχές και τον Κ.Ν.2190/1920, και ως εκ τούτου, ο ελεγκτής αναφέρει στο πιστοποιητικό την παρέκκλιση αυτή, καθώς και το ποσό το οποίο δεν αφορά την κλειόμενη χρήση αλλά τις προηγούμενες.

9) Συμμετοχές σε Εταιρείες μη Εισηγμένες στο Χρηματιστήριο

Στις περιπτώσεις όπου η εταιρεία έχει συμμετοχή σε εταιρείες οι οποίες δεν είναι εισηγμένες σε Χρηματιστήριο, η αποτίμησή τους πρέπει να γίνεται με βάση τον πιο

πρόσφατα συνταγμένο Ισολογισμό. Για το σκοπό αυτό, ο ισολογισμός αυτός θα πρέπει να αναμορφώνεται με βάση τις παρατηρήσεις που έχει διατυπώσει ο ελεγκτής. Σε κάθε περίπτωση αν η τρέχουσα λογιστική αξία της συμμετοχής είναι χαμηλότερη από την αξία κτήσης θα πρέπει να σχηματίζεται πρόβλεψη υποτίμησης. Με την αναμόρφωση αυτή των συμμετοχών στην πραγματική λογιστική τους αξία, επιτυγχάνεται η ορθή απεικόνισή τους στον Ισολογισμό.

10) Απόσβεση Χρεωστικών Διαφορών

Σε δύο πρόσφατες περιπτώσεις, η ανατίμηση των ισοτιμιών των ξένων νομισμάτων (δολάριο και ιαπωνικό γεν) ήταν τέτοια, ώστε οι προκύπτουσες συναλλαγματικές διαφορές ήταν σημαντικές και με φορολογικές διατάξεις επιτράπηκε η απόσβεση των προκύπτουσών συναλλαγματικών διαφορών σε τρία χρόνια.

Με τον τρόπο αυτό, δίνεται η δυνατότητα στις επιχειρήσεις να μετακυλήσουν στο μέλλον μια ζημιά η οποία αφορά την τρέχουσα χρήση, βελτιώνοντας τα αποτελέσματα της τρέχουσας χρήσης και επιβαρύνοντας ισόποσα τα αποτελέσματα των μελλοντικών χρήσεων.

Στις περιπτώσεις που οι επιχειρήσεις ακολούθησαν αυτές τις φορολογικές διατάξεις, οι ελεγκτές αναφέρουν στο πιστοποιητικό το ποσό των συναλλαγματικών διαφορών, οι οποίες έχουν μεταφερθεί σε δαπάνες πολυετούς απόσβεσης, το ποσό των αποσβέσεων το οποίο επιβαρύνει την τρέχουσα χρήση και το ποσό των σωρευμένων αποσβέσεων

που επιβάρυνε τις προηγούμενες χρήσεις.

11) Δάνεια – Πιστώσεις προς Ιδρυτές, Μετόχους, Μέλη Δ.Σ., Διευθυντές

Μία άλλη περίπτωση παρατήρησης, η οποία απαντάται στα πιστοποιητικά των ελεγκτών είναι σχετική με το άρθρο 23α του Κ.Ν.2190/1920. Σύμφωνα με τη διάταξη αυτή, η παροχή δανείων και η παροχή πιστώσεων προς ιδρυτές, μέλη του Διοικητικού

Συμβουλίου, γενικούς διευθυντές ή διευθυντές της εταιρείας, καθώς και συγγενικά πρόσωπα μέχρι τρίτου βαθμού με οποιαδήποτε τρόπο, ή η παροχή εγγυήσεων υπέρ αυτών απαγορεύεται απολύτως και είναι άκυρα. Στις περιπτώσεις αυτές στο πιστοποιητικό του ελεγκτή υπάρχει η γνωστοποίηση ότι συντρέχει η περίπτωση εφαρμογής των απαγορεύσεων του άρθρου 23α του Κ.Ν.2190/1920.

12) Αδυναμία Επιβεβαίωσης της Ύπαρξης Περιουσιακών Στοιχείων

Στις περιπτώσεις όπου οι ελεγκτές δεν μπόρεσαν να επιβεβαιώσουν την ύπαρξη στοιχείων ενεργητικού, όπως κάποιο πάγιο στοιχείο ή αποθέματα υλικών, εμπορευμάτων, επιταγών ή διαθεσίμων, γνωστοποιούν την επιφύλαξη τους αυτή στο πιστοποιητικό που χορηγούν. Ο χρήστης των οικονομικών καταστάσεων θα πρέπει να δίνει ιδιαίτερη σημασία στις περιπτώσεις των πιστοποιητικών όπου αναφέρονται τέτοιες παρατηρήσεις.

13) Υποτιμημένα Αποθέματα

Σημαντική παρατήρηση η οποία διατυπώνεται στα πιστοποιητικά των ελεγκτών σχετικά με τα αποθέματα είναι η αναφορά σε βραδέως κινούμενα ή απαξιωμένα αποθέματα. Αυτά τα αποθέματα συνήθως σχηματίζονται με το πέρασμα του χρόνου, όταν η επιχείρηση αδυνατεί να τα διαθέσει καθώς δεν υπάρχει πλέον ζήτηση για αυτά, ή έχουν ξεπερασθεί τεχνολογικά, ή έχουν καταστραφεί. Για το λόγο αυτό, η εταιρεία θα πρέπει να απεικονίζει την πραγματική τους αξία και όχι αυτή που είχαν όταν τα απέκτησε.

Σύμφωνα με τον Κ.Ν.2190/1920 τα αποθέματα αποτιμώνται στη χαμηλότερη αξία μεταξύ της τιμής κτήσης τους ή του κόστους παραγωγής τους, και της τιμής στην οποία η επιχείρηση δύναται να τα αγοράσει ή να τα παράγει ή στην καθαρή ρευστοποιήσιμη αξία τους.

14) Εγγυήσεις – Εμπράγματα Ασφάλειες

Στις σημειώσεις της εταιρείας αναφέρονται οι εμπράγματα ασφάλειες που έχουν χορηγηθεί από την εταιρεία. Σε ορισμένες περιπτώσεις, αν η εταιρεία επιλέξει να μην αναφέρει το ύψος των εμπράγματων ασφαλειών στον ισολογισμό και να τις αναφέρει στο προσάρτημα, τότε μπορεί στο πιστοποιητικό ελέγχου να γίνει αναφορά ότι οι εμπράγματα ασφάλειες αναφέρονται στο προσάρτημα, ώστε ο αναγνώστης των οικονομικών καταστάσεων να μην σχηματίσει λανθασμένη εντύπωση ότι δεν υπάρχουν καθόλου. Οι χορηγηθείσες εγγυήσεις και ακόμα περισσότερο οι εμπράγματα ασφάλειες απαντώνται σε εταιρείες όπου έχουν σημαντικό δανεισμό, βραχυπρόθεσμο ή και μακροπρόθεσμο, και είναι εξαιρετικής σημασίας, καθώς αν αυτές καταπέσουν, η εταιρεία θα αντιμετωπίζει σοβαρό πρόβλημα λειτουργίας και επιβίωσης.

15) Άθροιση των Παρατηρήσεων στους Ενοποιημένους Ισολογισμούς

Στα πιστοποιητικά ελέγχου τα οποία αναφέρονται σε ενοποιημένες οικονομικές καταστάσεις γίνεται συνάθροιση όλων των παρατηρήσεων των ελεγκτών, οι οποίες έχουν αναφερθεί στις επί μέρους ατομικές καταστάσεις, εκτός από εκείνες οι οποίες απαλείφονται από την ενοποίηση. Επίσης, είναι πιθανό κάποιες παρατηρήσεις να μην αναφέρονται λόγω της μειωμένης σημαντικότητάς τους σε σχέση με τα ενοποιημένα μεγέθη των οικονομικών καταστάσεων.

16) Σύγκριση Ελληνικών Λογιστικών Αρχών με τις Διεθνείς Λογιστικές Αρχές

Οι οικονομικές καταστάσεις οι οποίες συντάσσονται σύμφωνα με το Κ.Ν.2190/1920 πρέπει να συντάσσονται σύμφωνα με το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο. Η υιοθέτηση λογιστικών αρχών οι οποίες προβλέπονται από τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα αποτελεί παρέκκλιση από τις διατάξεις της εμπορικής νομοθεσίας και η εταιρεία οφείλει να κάνει γνωστοποίηση αυτών των παρεκκλίσεων στις σημειώσεις

στον Ισολογισμό, ενώ και ο ελεγκτής κάνει μνεία αυτών των αποκλίσεων στο πιστοποιητικό που χορηγεί.

(Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Οδηγός Πιστοποιητικών Ελέγχου

Κεφάλαιο 3

3.1 Ελληνικό Λογιστικό Σχέδιο

Με την εφαρμογή του νόμου 1041/ 1980 και το Προεδρικό Διάταγμα 1123/ 1980, η Ελλάδα απέκτησε το δικό της Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, το έτος 1980. Το Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο (ΕΓΛΣ) τέθηκε σε εφαρμογή το 1981 και πρόκειται για ένα σύγχρονο και πρωτοποριακό Λογιστικό σχέδιο. Το έτος 1991, καθιερώθηκε υποχρεωτική η τήρηση και εφαρμογή του ΕΓΛΣ για τις εμπορικές εταιρείες και τις εταιρείες παροχής υπηρεσιών. Το επόμενο έτος, το 1992, η τήρηση και εφαρμογή του ΕΓΛΣ έγινε υποχρεωτική και στις βιομηχανικές και τις ξενοδοχειακές εταιρείες. Αργότερα, η τήρησή του ΕΓΛΣ έγινε υποχρεωτική από όλες τις επιχειρήσεις που τηρούν βιβλία Γ' κατηγορίας.

(ΕΛΚΕΠΑ, Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, 1987 & Καραθανάσης, 1998)

Το ΕΓΛΣ απέδωσε πολλά οφέλη στις ελληνικές επιχειρήσεις διότι:

- ✓ Συντέλεσε στη μηχανογράφηση
- ✓ Ελαχιστοποίησε το κόστος της λογιστικής διαχείρισης
- ✓ Συντέλεσε σημαντικά στην ορθή λογιστική διαχείριση και λογιστική ανάπτυξη.

Οι επιχειρήσεις εφαρμόζοντας το ΕΓΛΣ έχουν τη δυνατότητα να δημοσιεύουν αξιόπιστα στοιχεία τα οποία είναι και συγκρίσιμα σε σύγκριση με άλλες περιόδους. Η εφαρμογή του ΕΓΛΣ θεωρήθηκε ως λογιστική επανάσταση και σύμφωνα με διάφορα άρθρα αποτελεί την λογιστική βάση της Ελλάδας, ακόμη και μετά την καθιέρωση των ΔΛΠ.

(Γρηγοράκος, 1996).

3.2 Γενικές Λογιστικές Αρχές των Ελληνικών Λογιστικών Προτύπων

Το πλαίσιο κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων καθορίζει τις αρχές βάση των οποίων συντάσσονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις, που έχουμε προαναφέρει σε προηγούμενη ενότητα. Η λογιστική στηρίζεται σε μια σειρά βασικών αρχών οι οποίες βοηθούν στη λειτουργία όλων των επιχειρήσεων με κοινούς κανόνες και αρχές. Αναλυτικότερα οι βασικές λογιστικές αρχές είναι οι:

- 1. Η αρχή της αυτοτελούς λογιστικής οντότητας.** Σύμφωνα με την αρχή αυτή όλες οι λογιστικές πληροφορίες είναι της επιχείρησης, η οποία θεωρείται ότι έχει δική της υπόσταση, περιουσία και υποχρεώσεις απέναντι στους ιδιοκτήτες και σε τρίτους. Με άλλα λόγια, τόσο οι δραστηριότητες της επιχείρησης όσο και η περιουσία της είναι ανεξάρτητες από αυτές των ιδιοκτητών της. Η αρχή της αυτοτελούς λογιστικής οντότητας έχει γίνει γενικά παραδεκτή από τις αρχές του 20ου αιώνα, ως αποτέλεσμα του θεσμού

της ανώνυμης εταιρείας. Στη συνέχεια όμως, εφαρμόστηκε σε όλες τις νομικές μορφές των επιχειρήσεων.

- 2. . Η αρχή της πλήρους αποκάλυψης ή η αρχή της δημοσιότητας και επαρκούς πληροφόρησης.** Η αρχή αυτή καθιστά απαραίτητη την εμφάνιση στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις κάθε αναγκαίου στοιχείου ή πληροφορίας για την επιχείρηση, προς πληρέστερη ενημέρωση των χρηστών. Τέτοια στοιχεία πληροφόρησης είναι για παράδειγμα οι μέθοδοι αποτίμησης των αποθεμάτων, οι αποσβέσεις των παγίων και οι μέθοδοι υπολογισμού τους, οι υφιστάμενες χρηματοδοτικές μισθώσεις, οι αναπροσαρμογές που έγιναν στα στοιχεία του ισολογισμού κ.λπ.
- 3. Η αρχή της συντηρητικότητας.** Η αρχή της συντηρητικότητας βασίζεται στο ότι τα συμφέροντα της επιχείρησης εξυπηρετούνται καλύτερα όταν υιοθετείται μια συντηρητική προσέγγιση, δηλαδή όταν επιλέγεται η προσέγγιση η οποία έχει τη μικρότερη ευνοϊκή επίδραση στα συμφέροντα των ιδιοκτητών της επιχείρησης. Για παράδειγμα, τα αποθέματα αποτιμώνται στην τιμή κτήσης ή στην τρέχουσα τιμή οποιαδήποτε είναι μικρότερη. Σε κάθε περίοδο, σύμφωνα με αυτή την αρχή, περιλαμβάνονται μόνο τα κέρδη που έχουν πραγματοποιηθεί και όχι οι προβλέψεις εσόδων ή κερδών. Ενώ, οι πιθανοί κίνδυνοι και οι πιθανολογημένες ζημιές λαμβάνονται υπόψη σε κάθε περίοδο.
- 4. Η αρχή της συνεχιζόμενης δραστηριότητας.** Σύμφωνα με αυτή την αρχή, η λογιστική θεωρεί ότι η λογιστική οντότητα θα συνεχίσει τη δραστηριότητά της για αόριστο χρονικό διάστημα. Όμως αυτό δε σημαίνει ότι η λογιστική μονάδα θα έχει διαρκή ύπαρξη, αλλά θα συνεχίσει τη δραστηριότητά της για ένα τέτοιο χρονικό διάστημα, έτσι ώστε να εκπληρώσει τις υποχρεώσεις που

έχει αναλάβει. Η ζωή της επιχείρησης θεωρείται ότι ξεκινά με τη σύστασή της και τελειώνει με την λύση και εκκαθάρισή της.

5. **Η αρχή της περιοδικότητας.** Σύμφωνα με την αρχή της περιοδικότητας, η ζωή της επιχειρηματικής μονάδας διαιρείται σε ίσα χρονικά διαστήματα, στοχεύοντας στον ακριβέστερο προσδιορισμό της χρηματοοικονομικής της κατάστασης και των αποτελεσμάτων της. Επιλέγεται, η ετήσια περίοδος ως η περισσότερη κατάλληλη περίοδος, η οποία επιπλέον εξυπηρετεί και άλλες ανάγκες των χρηστών. Η ετήσια αυτή περίοδος ονομάζεται λογιστική χρήση και το έτος στο οποίο αναφέρεται φορολογικό έτος.
6. **Η αρχή της χρηματικής μέτρησης.** Σύμφωνα με την αρχή της χρηματικής μέτρησης η χρηματοοικονομική λογιστική καταχωρεί μόνο τα λογιστικά γεγονότα τα οποία μπορούν να αποδοθούν σε χρηματικές μονάδες. Ταυτόχρονα, σύμφωνα με αυτή την αρχή θεωρεί ότι τα μέσα δράσης της επιχείρησης και οι υποχρεώσεις της είναι μόνο τα στοιχεία εκείνα που μπορούν να αποδοθούν σε χρήμα.
7. **Η αρχή του ιστορικού κόστους.** Σύμφωνα με την αρχή του ιστορικού κόστους η απόδοση των στοιχείων της Κατάστασης των Αποτελεσμάτων Χρήσεως και των στοιχείων του Ισολογισμού σε χρηματικές μονάδες γίνεται έχοντας σαν βάση το ιστορικό κόστος, για την αποτίμησή τους. Η αρχή αυτή έχει υποστεί πολύ κριτική, ιδίως σε περιόδους υψηλών ρυθμών πληθωρισμού. Αξίζει να σημειωθεί ότι μια απόκλιση από την αρχή του κόστους επιβάλλει η αρχή της συντηρητικότητας στην αποτίμηση των αποθεμάτων στην μικρότερη τιμή μεταξύ τιμής κτίσης και τρέχουσας τιμής.
8. **Η αρχή της αντικειμενικότητας ή η αρχή του δικαιολογητικού.** Σύμφωνα με την αρχή της αντικειμενικότητας θα πρέπει τα λογιστικά γεγονότα να

στηρίζονται σε παραστατικά που προβλέπονται από τη νομοθεσία και τον Κώδικα Βιβλίων και Στοιχείων (Κ.Β.Σ.). Τα εν λόγω έγγραφα και παραστατικά στοιχεία καλούνται δικαιολογητικά ή αποδεικτικά έγγραφα τα οποία δικαιολογούν/ αποδεικνύουν τα λογιστικά γεγονότα που καταγράφονται στα λογιστικά βιβλία της επιχείρησης.

- 9. Η αρχή της συνέπειας των λογιστικών μεθόδων.** Σύμφωνα με αυτή την αρχή, η οικονομική μονάδα είναι υποχρεωμένη να εφαρμόζει τις ίδιες μεθόδους που χρησιμοποίησε την προηγούμενη περίοδο έτσι ώστε να εξασφαλίζεται η ομοιογένεια των λογιστικών πληροφοριών. Σε περίπτωση που η επιχείρηση αποφασίσει να μεταβάλλει μια λογιστική μέθοδο που εφαρμόζει θα πρέπει να εμφανίσει το λογιστικό γεγονός στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις.
- 10. Η αρχή του ουσιώδους των λογιστικών πληροφοριών.** Σύμφωνα με αυτή την αρχή, οι λογιστικές πληροφορίες που εμφανίζονται στις ετήσιες οικονομικές καταστάσεις θα πρέπει να είναι οι σημαντικότερες. Οι λογιστικές πληροφορίες που μπορούν να επηρεάζουν τις αποφάσεις που λαμβάνουν οι χρήστες των χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι οι ουσιώδεις/ σημαντικότερες λογιστικές πληροφορίες.
- 11. Η αρχή της ποσοτικοποίησης.** Σύμφωνα με αυτή την αρχή οι λογιστικές πληροφορίες πρέπει να παρέχονται σε ποσοτικοποιημένους όρους. Η νομισματική μονάδα μέτρησης αποτελεί την μοναδική κοινή μονάδα μέτρησης των λογιστικών μεγεθών και κατάρτισης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

12. . Η αρχή της πραγματοποίησης του εσόδου. Σύμφωνα με αυτή την αρχή, τα έσοδα για να θεωρηθούν ότι έχουν πραγματοποιηθεί και είναι αναγνωρίσιμα θα πρέπει να ικανοποιούν τις εξής προϋποθέσεις:

- ✓ κύκλος των διαδικασιών που σχετίζεται με τα έσοδα έχει περατωθεί ή σχεδόν έχει περατωθεί.
- ✓ Έχει πραγματοποιηθεί η συναλλαγή- ανταλλαγή.

13. Η αρχή της αντιστοίχισης των εσόδων και εξόδων ή η αρχή του προσδιορισμού του αποτελέσματος. Η αρχή αυτή ορίζει ότι τα έσοδα και έξοδα θα πρέπει να συσχετίζονται, για να μπορεί να προσδιοριστεί το αποτέλεσμα, κέρδος ή ζημία, το οποίο πέτυχε η λογιστική μονάδα στη διάρκεια της λογιστικής χρήσης. Σημειώνεται ότι τα έξοδα αυτά σχετίζονται είτε άμεσα με τα έσοδα είτε έμμεσα- με την περίοδο δηλαδή μέσα στην οποία πραγματοποιήθηκαν τα έσοδα και για την οποία προσδιορίζεται το αποτέλεσμα.

14. Η αρχή του δεδουλευμένου. Η αρχή του δεδουλευμένου περιλαμβάνει όλη τη διαδικασία προσδιορισμού του λογιστικού αποτελέσματος. Τα έσοδα και έξοδα αναγνωρίζονται και καταγράφονται στα λογιστικά βιβλία όταν πραγματοποιούνται χωρίς οποιαδήποτε αναφορά ως προς τους χρόνους στους οποίους έγιναν οι σχετικές ταμειακές εισπράξεις και πληρωμές.

15. Η αρχή της σταθερής νομισματικής μονάδας. Σύμφωνα με αυτή την αρχή, η νομισματική μονάδα, βάσει της οποίας γίνονται οι αποτιμήσεις, θεωρείται ότι δεν παρουσιάζει πληθωριστικές ή αντιπληθωριστικές τάσεις αλλά στη διάρκεια της λογιστικής χρήσης η αξία της διατηρείται σταθερή.

(ΕΛΚΕΠΑ, Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, 1987 & Γρηγοράκος 1996)

3.3 Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα

Με τον όρο «Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα» (ΔΛΠ) νοείται ένα σύνολο Λογιστικών Αρχών, Κανόνων, Μεθόδων και Διαδικασιών, γενικά αποδεκτών, η ανάπτυξη, η καθιέρωση και η εφαρμογή των οποίων οδηγούν σε ομοιομορφία σύνταξης των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Καθώς επίσης σε ακριβή, αληθή πληροφόρηση απαλλαγμένη από μεροληψία των χρηστών τους.

Το σύνολο των εν λόγω κανόνων ενσωματώνει την παγκόσμια εμπειρία και γνώση σε μια προσπάθεια να προσεγγίσουν την πραγματική οικονομική θέση και απόδοση της οικονομικής μονάδας. Κατόπιν, οι συγκεκριμένοι κανόνες καθορίζουν τον τρόπο που θα απεικονιστούν οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις έτσι ώστε να είναι κατανοητός προς τους χρήστες των οικονομικών καταστάσεων και συγκρίσιμος με άλλες περιόδους.

Ο όρος Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα χρησιμοποιείται για τα πρότυπα που θεσμοθετεί η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων μέσα από μια διαδικασία ευρύτατης συμμετοχής, μέγιστης αποδοχής και διαφάνειας.

Η Επιτροπή Διεθνών Λογιστικών Προτύπων ιδρύθηκε τον Ιούνιο του 1973 ως αποτέλεσμα μιας συμφωνίας μεταξύ των επαγγελματικών λογιστικών σωμάτων δέκα

χωρών (Γαλλία, Γερμανία, Καναδά, Ιρλανδία, ΗΠΑ, Ιαπωνία, Μεξικό, Αυστραλία, Αγγλία, Ολλανδία).

Οι αντικειμενικοί σκοποί της Επιτροπής είναι:

- ✚ Να δημιουργεί και να δημοσιεύει τα Λογιστικά Πρότυπα, με βάση τα οποία θα καταρτίζονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις και να προωθεί την παγκόσμια αποδοχή και τήρησή τους.
- ✚ Να εργάζεται γενικότερα, για τη βελτίωση και εναρμόνιση των κανονισμών, των Λογιστικών Προτύπων και των διαδικασιών που σχετίζονται με την παρουσίαση των οικονομικών καταστάσεων.
- ✚ Να δημιουργεί υψηλής ποιότητας, κατανόησης και εφαρμογής Παγκόσμια Λογιστικά Πρότυπα, τα οποία απαιτούν υψηλή ποιότητα, διαφάνεια και δυνατότητα σύγκρισης πληροφοριών στις οικονομικές καταστάσεις και τις άλλες οικονομικές εκθέσεις, έτσι ώστε να βοηθούν τους συμμετέχοντες στις παγκόσμιες αγορές κεφαλαίων και τους υπόλοιπους χρήστες να λαμβάνουν ορθολογικές οικονομικές αποφάσεις.
- ✚ Να προωθεί την χρήση και την αυστηρή εφαρμογή αυτών των προτύπων
- ✚ Να επιφέρει σύγκλιση των Εθνικών Λογιστικών Προτύπων και των ΔΛΠ.

(International Accounting Standard Board: IASB)

3.4 Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα στην Ελλάδα

Ο Σύλλογος Ορκωτών Λογιστών (ΣΟΛ) έφερε στην Ελλάδα τα ΔΛΠ από το έτος 1974. Πριν από περίπου 30 χρόνια ο ΣΟΛ άρχισε να μεταφράζει, εκδίδει και διανέμει στις επιχειρήσεις και στους επιστήμονες τα ΔΛΠ. Η Ελλάδα έχει νομοθετήσει τα δικά

της πρότυπα, τα οποία όμως προσαρμόζονται στις κοινοτικές οδηγίες. Οι λογιστικές οδηγίες της Ευρωπαϊκής Ένωσης έχουν ενσωματωθεί στην ελληνική λογιστική νομοθεσία. Από την 1/1/2005 έγινε υποχρεωτική η κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων σύμφωνα με τα ΔΛΠ για τις εισηγμένες στα χρηματιστήρια αξιών εταιρείες.

(Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Οδηγός Πιστοποιητικών Ελέγχου)

Κεφάλαιο 4

4.1 Η αρχή της συντηρητικότητας- τύποι και μορφές

Η αρχή της συντηρητικότητας αποτελεί μία από τις παλαιότερες και πιο συζητημένες λογιστικές αρχές. Η εν λόγω λογιστική αρχή εμφανίστηκε και εφαρμόστηκε στις αμερικάνικες λογιστικές αρχές κατά τη δεκαετία του 1960. Από τότε ως και σήμερα, η αρχή της συντηρητικότητας παραμένει μία από τις σημαντικότερες λογιστικές αρχές που επηρεάζει σε σημαντικό βαθμό τη λογιστική επιστήμη και έχει αποτελέσει αντικείμενο έκφρασης ποικίλων απόψεων από άτομα τα οποία ασχολούνται με το επάγγελμα της λογιστικής.

(Ντζανατος,2008)

Η αρχή της συντηρητικότητας διαμορφώνει τις χρηματοοικονομικές καταστάσεις (Ισολογισμό και Αποτελέσματα Χρήσης) με τρόπο έτσι ώστε η εικόνα της επιχείρησης να πλησιάζει σε μεγάλο βαθμό την πραγματική ή να είναι υποεκτιμημένη. Μπορούμε να πούμε ότι η αρχή της συντηρητικότητας ορίζεται ως η υποεκτίμηση της λογιστικής αξίας της επιχείρησης.

Η πραγματική εικόνα της επιχείρησης αναφέρεται στην εικόνα που προβάλλεται μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων όταν αυτές αντανakλούν κάθε νέα πληροφορία που αφορά την επιχείρηση άμεσα τη στιγμή που γίνεται διαθέσιμη. Οι λογιστικές καταστάσεις, όπως είναι γνωστό, εμφανίζουν την πληροφόρηση όχι άμεσα, θα λέγαμε, αλλά καθυστερημένα. Αυτό οφείλεται στο γεγονός ότι πολλές πληροφορίες που αφορούν την επιχείρηση δεν επαληθεύονται άμεσα.

(Ντζανατος,2008)

Γεννάται όμως το ερώτημα “Πως μπορεί να επιτευχθεί η υποεκτίμηση της λογιστικής αξίας της επιχείρησης;” Η αξία της επιχείρησης μπορεί να υποεκτιμηθεί με δύο τρόπους:

- i. Μέσω της άμεσης αναγνώρισης των εξόδων σε σχέση με τα έσοδα στα κέρδη οδηγώντας έτσι στην πρόσκαιρη μείωση του τελικού αποτελέσματος.

(Basu, 1997)

- ii. Εφαρμόζοντας λογιστικές αρχές (όπως την αρχή του ιστορικού κόστους) οι οποίες απεικονίζουν απόκτηση περιουσιακών στοιχείων, πραγματοποίηση εσόδων- εξόδων και δημιουργία υποχρεώσεων προς τρίτους και προς μετόχους.

(Basu, 1997)

Στη διεθνή βιβλιογραφία υπάρχουν δύο προσεγγίσεις που αναφέρονται στις μορφές και τους τρόπους εξάσκησης της αρχής της συντηρητικότητας.

- a. Η πρώτη μορφή, η οποία χρονολογικά είναι και η παλαιότερη, ορίζεται ως η μη δεσμευμένη συντηρητικότητα και συμβάλλει στην υποεκτίμηση των στοιχείων του ισολογισμού και των κερδών της επιχείρησης συστηματικά. Η εν λόγω υποεκτίμηση επιτυγχάνεται μέσω της υποεκτίμησης των εσόδων και

των στοιχείων του ενεργητικού και της υπερεκτίμησης των εξόδων και των στοιχείων του παθητικού.

(Quiang, 2007)

Η εν λόγω μορφή, εφαρμόζοντάς την, αποσκοπεί στην αύξηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης και στη μείωση της αβεβαιότητας και του κινδύνου κατά τη σύνταξη των χρηματοοικονομικών καταστάσεων. Η μορφή της μη δεσμευμένης συντηρητικότητας συνδέεται άμεσα με την αρχή του ιστορικού κόστους. Η υποεκτίμηση που προκύπτει οφείλεται και ενεργοποιείται από την άσκηση της υποκειμενικής κρίσης της διοίκησης.

(Beaver& Ryan, 2005)

- b. Η δευτερη μορφή ορίζεται ως η δεσμευμένη συντηρητικότητα και συμβάλλει στην άμεση αναγνώριση και παρουσίαση των αρνητικών νέων πληροφοριών στα κέρδη της επιχείρησης. Εφαρμόζοντας την εν λόγω μορφή επιτυγχάνεται η σύνταξη επίκαιρων χρηματοοικονομικών καταστάσεων και συνεπώς στην αύξηση της βιωσιμότητας της επιχείρησης, λόγω στην ταχύτερη αναγνώριση των πιθανών κινδύνων που αντανακλώνται μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(Base, 1997)

Όπως προκύπτει, τα κέρδη και η περιουσιακή κατάσταση της επιχείρησης θα εμφανίζονται υποεκτιμημένα. Η υποεκτίμηση που προκύπτει οφείλεται και ενεργοποιείται από την ύπαρξη της πληροφόρησης της επιχείρησης.

(Ball & Shivakumar, 2005).

Ο Watts (2003) θεωρεί ότι η συντηρητικότητα οφείλεται σε τέσσερις παράγοντες που επιδρούν με διαφορετικό τρόπο στις δύο μορφές της. Οι παράγοντες αυτοί είναι:

- Η χρησιμοποίηση των λογιστικών μεγεθών από τα άτομα που σχετίζονται με την επιχείρηση κατά τη σύναψη συμβολαίων
- Η φορολογία
- Η αστική ευθύνη
- Το θεσμικό πλαίσιο

Η Quiang (2007), υποστηρίζει ότι η μη- δεσμευμένη συντηρητικότητα προκαλείται, κατά βάση, για φορολογικούς λόγους ή ως αντίδραση σε επιπλέον περιορισμούς που επιβάλλονται στη λογιστική διαδικασία με τη μορφή κανονισμών ή νόμων (θεσμικό πλαίσιο) και δευτερευόντως από τους άλλους δύο παράγοντες. Σε αντίθεση, η δεσμευμένη συντηρητικότητα, οφείλεται στη χρησιμοποίηση των λογιστικών στοιχείων κατά τη σύναψη συμβολαίων **και λιγότερο στους παράγοντες:**

- Φορολογία
- Αστική ευθύνη
- Θεσμικό πλαίσιο

Η σπουδαιότητα της συντηρητικότητας για τη λογιστική επιστήμη έγκειται στην επίδραση που ασκεί σε δύο χαρακτηριστικά γνωρίσματα που συνδέονται με την :

- Σχετικότητα- ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και
- Την αξιοπιστία

(Γκίκα 2008)

Η υψηλή συσχέτιση του λογιστικού μεγέθους, το καθιστά χρήσιμο σε υποδείγματα αποτίμησης, ως ανεξάρτητη μεταβλητή. Συνεπώς, η σχετικότητα ενός λογιστικού μεγέθους επηρεάζει τους επενδυτές στη διαδικασία λήψης αποφάσεων. Η υποεκτίμηση της περιουσίας και των αποτελεσμάτων της επιχείρησης, λόγω της εφαρμογής της αρχής της συντηρητικότητας και ειδικότερα της μη- δεσμευμένης μορφής, οδηγεί σε λογιστικά μεγέθη τα οποία είναι λιγότερο σχετικά με την αξία της

επιχείρησης, αφού δεν αντικατοπτρίζουν την πραγματική εικόνα της επιχείρησης. Πάραυτα, η άσκηση δεσμευμένης συντηρητικότητας μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της σχετικότητας των λογιστικών πληροφοριών, μέσω της γρηγορότερης αναγνώρισης των πιθανών κινδύνων της επιχείρησης.

(Ball & Shivakumar, 2005)

Η **ποιότητα** αποτελεί το βασικότερο στοιχείο κατά τη σύνταξη των οικονομικών καταστάσεων. Με άλλα λόγια την παροχή λογιστικών στοιχείων τα οποία είναι χρήσιμα για τους επενδυτές κατά τη διαδικασία λήψης χρηματοοικονομικών αποφάσεων.

Ποια είναι όμως η σχέση μεταξύ της σχετικότητας και αξιοπιστίας; Η σχέση μεταξύ της σχετικότητας και αξιοπιστίας είναι αντίστροφη. Έτσι, η ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων θα διατηρηθεί ανέπαφη. Κριτήριο για τη σπουδαιότητα των δύο χαρακτηριστικών είναι κατά πόσο ικανοποιεί τις ανάγκες των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(Γκίκας, 2008)

Οι υποστηρικτές της συντηρητικότητας αναφέρουν ότι συμβάλλει στην βιωσιμότητα της επιχείρησης καθώς επίσης στη διασφάλιση των κεφαλαίων που απαιτούνται για να συνεχίσει η επιχείρηση την παραγωγική της δραστηριότητα.

(Γρηγοράκος, 2005)

Η αρχή της συντηρητικότητας αποσκοπεί στο να αποφευχθεί η εμφάνιση ανύπαρκτων κερδών ή κερδών τα οποία είναι αβέβαια και όχι στην μείωση της περιουσιακής κατάστασης της επιχείρησης. Διότι αν εμφανίζονταν ανύπαρκα κέρδη θα μπορούσε να οδηγήσει σε μείωση των κεφαλαίων της επιχείρησης.

(Γρηγοράκος, 2005)

Στην αντίπερα όχθη βρίσκονται οι κατακριτές της αρχής της συντηρητικότητας. Οι οποίοι ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της αρχής της συντηρητικότητας οδηγεί στην κατάρτιση χρηματοοικονομικών καταστάσεων οι οποίες στερούνται ποιότητας λόγω του γεγονότος ότι η σχετικότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων μειώνεται.

(Balachandran & Mohanram, 2008)

Ωστόσο, μελέτες δείχνουν ότι η αντιστρόφως ανάλογη σχέση μεταξύ της συντηρητικότητας και σχετικότητας των λογιστικών μεγεθών δεν επιβεβαιώνεται. Αντιθέτως, ορισμένοι υποστηρικτές ισχυρίζονται ότι η εφαρμογή της δεσμευμένης συντηρητικότητας μπορεί να οδηγήσει σε αύξηση της σχετικότητας των λογιστικών μεγεθών.

(Ball & Shivakumar, 2005)

4.2 Λόγοι ύπαρξης της συντηρητικότητας

Στην παρούσα ενότητα της μελέτης μας κρίνουμε σημαντικό να ασχοληθούμε με τον λόγο εφαρμογής της αρχής της συντηρητικότητας. Αν και στην προηγούμενη ενότητα αναφερθήκαμε εν συντομία στην παρούσα ενότητα θα αναλύσουμε τον λόγο εκτενέστερα.

Ο λόγος, λοιπόν, που εφαρμόζεται η αρχή της συντηρητικότητας στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις είναι η προστασία της επιχείρησης. Με άλλα λόγια η διασφάλιση της μακροχρόνιας επιβίωσής της. Πώς όμως διασφαλίζεται η

μακροχρόνια επιβίωση της επιχείρησης; Η μακροχρόνια επιβίωση της επιχείρησης επιτυγχάνεται με την αποφυγή πληρωμών μεγάλου ύψους, μάλιστα υπερβολικών, από τη μεριά της διοίκησης προς τους μετόχους και τους υπόλοιπους που συνδέονται με την επιχείρηση .

Όπως προκύπτει, η αρχή της συντηρητικότητας αναμένεται να έχει αρνητική σχέση με το κόστος του κεφαλαίου. Συγκεκριμένα, όσο μεγαλύτερη η πιθανότητα να επιβιώσει η επιχείρηση τόσο μικρότερο αναμένεται να είναι το κόστος κεφαλαίου.

Πάραυτα έχουν γίνει προσπάθειες να μελετηθεί στατιστικά η συσχέτιση μεταξύ του κόστους κεφαλαίου και της επιβίωσης της επιχείρησης από του Francis (2004) αλλά εν τέλει δεν κατάφεραν να εντοπίσουν κάποια σημαντική συσχέτιση.

(Francis 2004)

Ο Zhang (2007), χρησιμοποίησε το μοντέλο του Basu για να μετρήσει τη συντηρητικότητα. Ο Zhang κατέληξε στο συμπέρασμα ότι οι πιστωτές δανείζουν με μικρότερα επιτόκια τους συντηρητικούς δανειζόμενους από ό,τι τους μη συντηρητικούς. Ο ίδιος προβαίνει σε μια σειρά ελέγχων, με σκοπό να διαπιστώσει αν το αποτέλεσμα αυτό είναι ευαίσθητο σε άλλους παράγοντες που επηρεάζουν το μεθοδολογικό πλαίσιο. Οι παράγοντες που επιλέγει επηρεάζουν την εξαρτημένη μεταβλητή του μοντέλου του Basu (κέρδη προς τιμή την προηγούμενη χρονική περίοδο). Ο Zhang αναφέρει ότι το αποτέλεσμα για τη θετική σχέση μεταξύ συντηρητικότητας και κόστους κεφαλαίου συνεχίζει να υφίσταται ακόμη και μετά τον περιορισμό των επιδράσεων άλλων παραγόντων στα κέρδη.

(Zhang,2007)

Επιπροσθέτως, η σχέση μεταξύ συντηρητικότητας και των κινήτρων για χειραγώγηση των κερδών εξετάζεται από τους Chen (2007) με την ανάπτυξη ενός θεωρητικού υποδείγματος. Το αποτέλεσμα που προκύπτει είναι ότι αφενός η συντηρητικότητα και

η χειραγώγηση των κερδών εσωκλείουν μεροληψία στα κέρδη, αφετέρου η συρρίκνωση των κερδών εξαιτίας της συντηρητικότητας εξαλείφει την μεγέθυνση των κερδών που οφείλεται στην χειραγώγηση των κερδών. Συνεπώς, τα κέρδη που δημοσιεύονται μέσω των συντηρητικών χρηματοοικονομικών καταστάσεων είναι ποιοτικά ανώτερα από εκείνα τα κέρδη που δημοσιεύονται μέσω των χρηματοοικονομικών καταστάσεων.

(Chen,2007)

Η συντηρητικότητα σε πολλές περιπτώσεις χρησιμοποιείται προκειμένου να περιορίσει την ασυμμετρία στα κόστη/ οφέλη των ατόμων που σχετίζονται με την επιχείρηση. Συγκεκριμένα, αναφέρεται ότι η εφαρμογή της συντηρητικότητας περιορίζει την υποκειμενική κρίση από τη μεριά της διοίκησης κατά την κατάρτιση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων και ταυτόχρονα βλάπτει τα συμφέροντα των επενδυτών.

(Watts, 2003)

Ο Watts είναι ο πρώτος που αναλύει τους λόγους εφαρμογής της συντηρητικότητας. Συγκεκριμένα αναφέρει τέσσερις λόγους ύπαρξης του φαινομένου της συντηρητικότητας:

1. Η χρήση των λογιστικών μεγεθών στα διάφορα συμβόλαια που συντάσσονται στα πλαίσια της επιχειρηματικής πρακτικής. Η χρήση των λογιστικών μεγεθών, και ιδιαίτερα των κερδών, σε συμβόλαια της επιχείρησης αποτελεί έναν από τους σημαντικότερους λόγους για την εφαρμογή της συντηρητικότητας. Ομολογιακά δάνεια ή τα συμβόλαια ανταμοιβής των διοικητικών στελεχών είναι συμβόλαια της εν λόγω μορφής. Η χρήση των λογιστικών είναι συνάρτηση δύο βασικών χαρακτηριστικών: της επικαιρότητας και της αξιοπιστίας.

Τα επίκαιρα λογιστικά μεγέθη είναι ιδιαίτερα σημαντικά στις περιπτώσεις που χρησιμοποιούνται ως δείκτες απόδοσης της επιχείρησης στα συμβόλαια που γίνονται εντός της επιχειρήσεως. Τα συμβόλαια που συνάπτονται εντός της επιχειρήσεως αποσκοπούν στο να ωθήσουν τα μέλη της επιχείρησης, της διοίκησης και τους εργαζομένους, να εργαστούν για το συμφέρον της επιχείρησης έτσι ώστε να μεγιστοποιήσουν την αξία τους. Έτσι, όσο πιο νωρίς αντανακλώνονται τα αποτελέσματα των ενεργειών της διοίκησης τόσο η χρήση των λογιστικών μεγεθών είναι πιο αποτελεσματική.

Ωστόσο, ορισμένα λογιστικά γεγονότα δύσκολα επιβεβαιώνονται. Για παράδειγμα, η ανάπτυξη ενός νέου προϊόντος, όπου τα έσοδα που αναμένονται να προκύψουν δεν μπορούν να χρησιμοποιηθούν για τη σύναψη συμβολαίων στο εσωτερικό της επιχείρησης. Αυτό συμβαίνει διότι τα έσοδα θα πρέπει να μετρηθούν αξιόπιστα ώστε να αναγνωριστούν, σύμφωνα με την αρχή της αναγνώρισης.

Βέβαια, η χρησιμοποίηση λογιστικών μεγεθών, ως όργανο μέτρησης της απόδοσης των συμβολαίων, μπορεί να οδηγήσει τη διοίκηση να προσπαθήσει να αυξήσει τα κέρδη της με σκοπό όμως το προσωπικό όφελος. Έτσι, οι κάτοχοι των ομολογιών θα ζημιωθούν διότι τα διογκωμένα κέρδη μειώνουν την αξία της επιχείρησης, οπότε μειώνεται και η ικανότητα της επιχείρησης να αποπληρώσει τους ομολογιούχους.

Γενικότερα, υπάρχει ασυμμετρία μεταξύ της πληροφόρησης, τα κέρδη, τις ζημίες και την ευθύνη μεταξύ των ομάδων που εμπλέκονται στη λειτουργία της επιχείρησης (διοίκηση, πιστωτές, μέτοχοι). Ο ρόλος που διαδραματίζει η αρχή της συντηρητικότητας είναι να αμβλύνει την εν λόγω ασυμμετρία μεταξύ του συγκεκριμένου περιβάλλοντος της επιχείρησης.

(Watts, 2003)

2. Η αστική ευθύνη των ατόμων που διοικούν την επιχείρηση. Η αστική ευθύνη αναφέρεται στην πιθανή ζημία που μπορεί να υποστεί μια επιχείρηση ή ο ελεγκτής της. Η κατάθεση αγωγής οφείλεται τις περισσότερες φορές στα υψηλότερα παρά στα χαμηλότερα κέρδη από τα πραγματικά κέρδη.

(Quiang, 2007)

Όπως διαπιστώνεται από τη διεθνή βιβλιογραφία, αρκετοί ελεγκτές έχουν τρόπους να μεταβιβάσουν τα κόστη που συνδέονται με την αστική τους ευθύνη στις επιχειρήσεις που εποπτεύουν. Η εφαρμογή της συντηρητικότητας μειώνει την πιθανότητα τα κέρδη της επιχείρησης να είναι μεγαλύτερα από τα πραγματικά και συνεπώς μειώνεται η πιθανότητα μιας αγωγής προς την επιχείρηση. Η αστική ευθύνη συνδέεται και με τις δύο μορφές της συντηρητικότητας δηλαδή τόσο με τη δεσμευμένη μορφή όσο και με τη μη-δεσμευμένη μορφή της συντηρητικότητας.

(Watts, 2003& Quiang, 2007)

Επιπροσθέτως, εξετάστηκε η σχέση μεταξύ του ύψους της ασφαλιστικής κάλυψης της αστικής ευθύνης των διοικούντων και της άσκησης δεσμευμένης συντηρητικότητας. Το συμπέρασμα στο οποίο κατέληξαν είναι ότι όσο μεγαλύτερο το ύψος της ασφαλιστικής κάλυψης τόσο μικρότερο το ύψος της συντηρητικότητας. Συνεπώς, η άσκηση συντηρητικότητας χρησιμοποιείται ως μέσο περιορισμού της αστικής ευθύνης από την πλευρά των διοικούντων.

(Zhang, 2007)

Τέλος, εξετάστηκαν τα επίπεδα συντηρητικότητας λαμβάνοντας ένα δείγμα επιχειρήσεων από πελάτες ελεγκτικής εταιρείας. Τα αποτελέσματα που προέκυψαν ήταν ότι οι ελεγκτικές εταιρείες υποχρέωναν τις επιχειρήσεις που

αναλάμβαναν ως πελάτες να ασκήσουν υψηλότερη συντηρητικότητα. Με άλλα λόγια, οι ελεγκτικές εταιρείες προκειμένου να μειώσουν την ενδεχόμενη αστική ευθύνη χρησιμοποιούσαν ως μέτρο την εφαρμογή της συντηρητικότητας.

(Zhang,2007)

3. Η φορολογία. Η συντηρητικότητα χρησιμοποιείται πολλές φορές για την αναβολή της πληρωμής φόρων μέσω της επίσπευσης της αναγνώρισης εξόδων και της καθυστέρησης αναγνώρισης εσόδων. Συνεπώς, τόσο τα κέρδη προ φόρων όσο και ο φόρος που προκύπτει να είναι μικρότερος. Επειδή η άσκηση συντηρητικότητας λόγω φορολογίας δεν απαιτεί ιδιαίτερη πληροφόρηση παρά μόνο την κρίση της διοίκησης η οποία συνδέεται με τη μη- δεσμευμένη μορφή.

((Watts, 2003& Quiang, 2007)

Η επίδραση του φορολογικού πλαισίου εξετάζεται και στο επίπεδο της δεσμευμένης συντηρητικότητας. Ωστόσο, δεν προκύπτει κάποια σύνδεση. Μάλιστα η επίδραση του φορολογικού πλαισίου συνδέεται μόνο με τη μη- δεσμευμένη συντηρητικότητα.

(Bushman& Piotroski, 2006)

4. Θεσμικό πλαίσιο. Οι αλλαγές στο θεσμικό πλαίσιο, επιδρούν πολλές φορές στο επίπεδο της συντηρητικότητας. Ο λόγος έγκειται στην ασυμμετρία που υπάρχει ανάμεσα στα κόστη και τα οφέλη των ατόμων που σχετίζονται με την επιχείρηση και ασκούν πιέσεις στους θεσμικούς φορείς έτσι ώστε το πλαίσιο στο οποίο λειτουργούν και δημοσιεύονται οι χρηματοοικονομικές καταστάσεις των επιχειρήσεων να είναι αυστηρό. Το στοιχείο αυτό, όπως είναι φυσικό, αυξάνει τη συντηρητικότητα.

(Watts 2003)

Σύμφωνα με τη διεθνή βιβλιογραφία, το αυστηρότερο θεσμικό πλαίσιο συνδέεται με μεγαλύτερη μη δεσμευμένη συντηρητικότητα.

(Quiang, 2007)

Επίσης οι επιχειρήσεις που εισάγονται μέσω αρχικής δημόσιας προσφοράς παρουσιάζουν υψηλά επίπεδα συντηρητικότητας, λόγω του αυστηρότερου πλαισίου που διέπει την εισαγωγή όπως και την μετέπειτα αυστηρή επιτήρηση από τους θεσμούς.

(Ball & Shivakumar, 2005)

Ο συνδετικός κρίκος υπάρχει στον περιορισμό υπερβολικών εκροών σε διοικούντες και επενδυτές, πιστωτές, κράτος κ.α.- τα άλλα, δηλαδή, πρόσωπα που συνδέονται με την επιχείρηση.

(Watts 2003)

4.3 Εφαρμογή των ΔΠΧΑ και η επίδραση στη συντηρητικότητα

Η σημαντικότερη διαφορά μεταξύ ΕΛΠ(Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα) και ΔΛΠ (Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα) είναι η εισαγωγή της εύλογης αξίας και η υποβάθμιση της αρχής του ιστορικού κόστους παράλληλα με την παράλειψη της αρχής της συντηρητικότητας από το σύνολο των αρχών που διέπουν τα ΔΠΧΑ.

(Ντζανάτος, 2008)

Ειδικότερα, παρότι το Πλαίσιο για την Προετοιμασία και Παρουσίαση των Χρηματοοικονομικών Καταστάσεων της επιτροπής Διεθνών Λογιστικών Προτύπων

αναφέρεται η αρχή της σύνδεσης ως χαρακτηριστικό της αξιοπιστίας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων, στο Διεθνές Λογιστικό Πρότυπο δεν γίνεται άμεσα αναφορά στην αρχή της συντηρητικότητας.

(Hellman, 2008)

Τα ΔΠΧΑ(Διεθνή Πρότυπα Χρηματοοικονομικής Αναφοράς) φαίνεται να ακολουθούν την Normative Accounting Theory όπου η συντηρητικότητα θεωρείται μέρος της λογιστικής πρακτικής αλλά εκτός του θεωρητικού πλαισίου των προτύπων.

(Hellman, 2008)

Η αρχή της συντηρητικότητας λειτούργησε επί χρόνια στα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα ως μέσο εξασφάλισης της βιωσιμότητας των επιχειρήσεων και η μη αναφορά στα ΔΠΧΑ προβληματίζει λογιστές και ελεγκτές. Παρόλα αυτά, το ζήτημα της ειλικρίνειας στην παρουσίαση των λογιστικών καταστάσεων δεν αποτελεί αντικείμενο ορισμένων προτύπων ή αρχών αλλά ορθής τους εφαρμογής.

(Ντζανάτος, 2008)

Οι αλλαγές που επιφέρουν τα ΔΛΠ αναμένεται να έχει αρνητική επίδραση στο επίπεδο της μη- δεσμευμένης συντηρητικότητας. Ειδικότερα, η αποτίμηση σε εύλογες αξίες αντί της χρησιμοποίησης της αρχής του ιστορικού κόστους, που αποτελεί έναν από τους κύριους λόγους ύπαρξης της μη- δεσμευμένης συντηρητικότητας, αναμένεται να οδηγήσει σε μείωση της μη- δεσμευμένης συντηρητικότητας.

(Ντζανάτος, 2008)

Κάποιοι άλλοι μελετητές δεν ενστερνίζονται πλήρως την παραπάνω άποψη και ισχυρίζονται ότι η απουσία επίσημου ορισμού της συντηρητικότητας στα ΔΠΧΑ δεν σημαίνει τη μη εφαρμογή της. Η συντηρητικότητα είναι άρρηκτα συνδεδεμένη με την αβεβαιότητα στη λήψη αποφάσεων από μέρος της διοίκησης καθώς και με την κουλτούρα των λογιστών. Πάνω σε αυτό τον ισχυρισμό πραγματοποιήθηκε έρευνα

μέσω case study και τα αποτελέσματα της έρευνας δείχνουν ότι η εισαγωγή ΔΠΧΑ οδήγησε σε μείωση του επιπέδου της μη- δεσμευμένης συντηρητικότητας καθώς και σε αύξηση του επιπέδου της δεσμευμένης συντηρητικότητας.

(Hellman, 2008)

Υπάρχουν και άλλοι ερευνητές οι οποίοι μελετούν τα αποτελέσματα της εισαγωγής των ΔΠΧΑ στις χρηματοοικονομικές καταστάσεις. Στη συγκεκριμένη έρευνα ελέγχουν εάν έχουν μεταβληθεί τα επίπεδα σχετικότητας και συντηρητικότητας των λογιστικών μεγεθών. Τα αποτελέσματα, λαμβάνοντας δείγμα γερμανικών επιχειρήσεων που έχουν υιοθετήσει οικιοθελώς ΔΠΧΑ, έδειξαν ότι το πληροφοριακό περιεχόμενο των ιδίων κεφαλαίων και των κερδών για την τιμή της μετοχής μιας επιχείρησης δεν έχει επηρεαστεί από τα ΔΠΧΑ. Σε αντίθεση, αναφορικά με τη δεσμευμένη συντηρητικότητα τα αποτελέσματα δείχνουν ότι είναι μεγαλύτερη για τις επιχειρήσεις που υιοθέτησαν ΔΠΧΑ σε σχέση με τις επιχειρήσεις που δημοσίευαν τις χρηματοοικονομικές τους καταστάσεις σύμφωνα με τα Γερμανικά Λογιστικά Πρότυπα.

(Hung & Subramanyam, 2007)

Άλλοι συγγραφείς υποστηρίζουν ότι τα αποτελέσματά τους είναι ενδεικτικά και επηρεάζονται από τους φορολογικούς νόμους. Χώρας όπου διεξάγεται η έρευνα και την πολιτική επιρροής.

(Ball, 2000)

Ωστόσο, στη μελέτη των Hung & Subramanyam, εύκολα διαπιστώνει κανείς δύο κρίσιμα σημεία:

- Το δείγμα αφορά επιχειρήσεις που υιοθέτησαν οικιοθελώς ΔΠΧΑ και συνεπώς δεν περιέχει τις επιχειρήσεις που έχουν επιλεγεί με τυχαίο τρόπο από

τον πληθυσμό. Θα λέγαμε δηλαδή ότι η επιλογή του δείγματος είναι μεροληπτική και δεν είμαστε σίγουροι για την ορθότητα των αποτελεσμάτων.

(Pae, 2005)

- Η μελέτη της αρχής της συντηρητικότητας εξετάζεται μόνο με τη μία μορφή, τη δεσμευμένη μορφή. Συνεπώς, από τη στιγμή που δεν λαμβάνει υπόψη της τη μη δεσμευμένη μορφή εμπεριέχεται η πιθανότητα να έχει μετρηθεί η συντηρητικότητα με στατιστικό λάθος.

(Pae, 2005)

Σε γενικές γραμμές, λαμβάνοντας υπόψη τα παραπάνω κρίσιμα σημεία, τα αποτελέσματα δείχνουν την ύπαρξη υψηλότερης δεσμευμένης συντηρητικότητας για τις επιχειρήσεις που υιοθέτησαν εθελοντικά ΔΠΧΑ. Επιπροσθέτως, τα κέρδη αυτών των επιχειρήσεων είναι υψηλότερης ποιότητας από τα αντίστοιχα των επιχειρήσεων που εφαρμόζουν τα Λογιστικά Πρότυπα της εκάστοτε χώρας.

(Hung & Subramanyam, 2007)

Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα, με την έννοια του λογιστικού συστήματος αρχών, αναμένεται να είναι περισσότερο συντηρητικά από τα Ελληνικά Λογιστικά Πρότυπα που κατά κύριο λόγο καθορίζεται από τους φορολογικούς νόμους και την πολιτική επιρροή. Αυτό οφείλεται στην απαίτηση των χρηστών των χρηματοοικονομικών καταστάσεων για έγκαιρη πληροφόρηση που επιτυγχάνεται με την εφαρμογή της δεσμευμένης συντηρητικότητας.

(Ball, 2000)

Η ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων στην Ελλάδα αυξάνεται με την εφαρμογή των ΔΠΧΑ. Ως δείκτες της ποιότητας των χρηματοοικονομικών καταστάσεων οι ερευνητές χρησιμοποιούν τη σχετικότητα και τη δεσμευμένη συντηρητικότητα και τα αποτελέσματα δείχνουν ότι τόσο το επίπεδο της

σχετικότητας, όσο και της δεσμευμένης συντηρητικότητας αυξάνεται κατά την περίοδο εφαρμογής των ΔΠΧΑ. Επίσης, μειώνεται η χειραγώγηση των κερδών και γενικότερα η χειραγώγηση των χρηματοοικονομικών καταστάσεων από τους διοικούντες της επιχείρησης κατά την εφαρμογή των ΔΠΧΑ στην Ελλάδα.

(Karampinis & Hevas, 2010)

Διαπιστώνεται ότι, η επίδραση της εισαγωγής των ΔΠΧΑ στην ποιότητα των χρηματοοικονομικών καταστάσεων αναλύεται από τους ερευνητές ως εξής: Ως αύξηση της ποιότητας, ορίζουν την μείωση της χειραγώγησης των κερδών, την αύξηση της σχετικότητας και την αύξηση της δεσμευμένης συντηρητικότητας των λογιστικών πληροφοριών. Σε αντίθεση, ως μείωση της ποιότητας, ορίζουν την αύξηση της χειραγώγησης των κερδών, την μείωση της σχετικότητας και την μείωση της δεσμευμένης συντηρητικότητας των λογιστικών πληροφοριών.

(Hung & Subramanyam, 2007)

Πραγματοποιώντας μια ανακεφαλαίωση της παρούσας ενότητας θα λέγαμε ότι η εφαρμογή των ΔΠΧΑ αυξάνουν τη δεσμευμένη συντηρητικότητα, λόγω της έμφασης των ΔΠΧΑ στην παροχή επίκαιρης πληροφόρησης και μειώνουν τη μη δεσμευμένη συντηρητικότητα, λόγω της εισαγωγής της εύλογης αξίας κατά των υπολογισμό των παροχών προς τους εργαζόμενους.

(Hung & Subramanyam, 2007)

Βιβλιογραφία

Ελληνική Βιβλιογραφία

- Γρηγοράκος Θ., Ανάλυση- Ερμηνεία του Ελληνικού Γενικού Λογιστικού Σχεδίου, Αθήνα, 1996.
- Δημήτριος Γκίκας, Χρηματοοικονομική Ανάλυση Λογιστικών Καταστάσεων, Αθήνα, 2008
- ΕΛΚΕΠΑ, Ελληνικό Γενικό Λογιστικό Σχέδιο, Αθήνα, 1987
- Ινστιτούτο Εκπαίδευσης Σώματος Ορκωτών Ελεγκτών Λογιστών, Οδηγός Πιστοποιητικών Ελέγχου
- Καραθανάσης Γ., Βασικές Αρχές Χρηματοοικονομικής Διοίκησης και Χρηματιστηριακές Αγορές, Αθήνα, 1998
- Μπαλάς Α.& Χέβας Δ., Χρηματοοικονομική Λογιστική, Αθήνα 2008
- Λαζαρίδης Γ. & Παπαδόπουλος Δ., Χρηματοοικονομική Διοίκηση, Θεσσαλονίκη, 2002
- Ντζανάτος Δ., Τα Διεθνή Λογιστικά Πρότυπα με απλά λόγια και οι διαφορές τους από τα ελληνικά, Αθήνα, 2008
- Σακέλλης Ι.,Ο Πανδέκτης του Λογιστή, Εμμανουήλ Αθήνα, 2004

Ξένη Βιβλιογραφία

- Ball, The effect of International Institutional Factors on Properties of Accounting Earnings, 2000
- Balachandran S.& Mohanram, Conservatism and the Value Relavance of accounting information
- Ball & Shivakumar, Earnings Quality in U>K. Private Firms, Journal of Accounting and Economics, 2005
- Basu, The Conservatism Principle and the Assymetric Timeliness of Earnings 1997
- Beaver & Ryan, The book to market Ratio, Journal Of Accounting Research 2005
- Bushman & Piotroski, The Influence of legal and political Institutions, 2006
- Chen & Zgang, Conservatism in Accounting Standards and Incentives for Earning management, 2007
- Francis, Costs of Equity and Earnings Attributes, 2004
- International Accounting Standards Board, International Accounting Standards - Framework of Presentation
- International Federation of Accountants, Handbook of International Auditing, Assurance, and Ethics Pronouncements, 2004 Edition
- Hellman, Accounting Conservatism under IFRS, 2008

- Hung & Subramanyam, Financial Statement Effects of Adopting International Accounting Standards, 2007
- Karampinis & Hevas, Mandating IFRS, 2010
- Pae, The link between Earnings Conservatism and the Price- to- book- Ratio, 2005
- Quiang, The Effects of Regulation on Conditional & Uncoditional Conservatism, 2007
- Watts, Conservatism in Accounting, 2003